

1 CORINTIOS

Pablo, Corinto macârãre, Cristore ca t̃uo ñññjeerã c̃ja ca niiro c̃u ca tiiricarãre, c̃jare c̃ja ca buerije, c̃ja ca tii niirije c̃tirije, do biro tii majiña maniro c̃jare biiupe. Corinto macã, griegos yaa macã, añuro ca bii ññña waari macã, pairi macã niiro biiupa. Ñucã ca apeye pairi macã, c̃ja ñic̃a c̃ja ca tii j̃uo dooriquere c̃ja ca tii j̃uo dooricarore birora ca tii niirã, c̃ja ca ñc̃u b̃orijere pã wãmeri ca c̃orã, nomia eperique maquẽre do biro tiiya maniro ca niiri macã niiro biiupa. Tee niupa tii macã macãrã Jesucristo yee quetire ca t̃uo ñññjeerãre do biro c̃ja ca bii majitiro ca tiirije.

Owa cojogu c̃u ca tiirucuri wãmera owa j̃uo, ñucã too macãrã añurije c̃ja ca tii niirije j̃ori añu majuropeecã c̃u ca ñirije mena ñi j̃omi (1.1-9)

Corinto macãrã bojorica poogaari c̃ja ca ameri dica wati niirije j̃ori, tuti jañuri Pablo c̃jare c̃u ca wede majioriquere wede (1.10–4.21).

C̃ja watoare, do biro tiiya maniro c̃ja ca nomia eperije j̃ori, c̃ja ca ameri tuti niirijere ameri wedejãrã Ëm̃reco Pac̃re ca majitirãp̃re c̃ja ca ameri wedejãrijere wede ññña waa. Ñucã ñmo c̃ti, mañ c̃ti, tiirique maquẽre c̃jare wede majiomi (caps. 5–7). Ñucã apeye Ëm̃reco Pac̃ meérena tii ñc̃a b̃orique pee ca nii ametuene ñc̃acoaro macã c̃ja ca t̃goeña maa wijiario ca tiiriquere c̃jare wede majiomi (8.1–11.1)

Ëm̃reco Pac̃re tii ñc̃a b̃orique maquẽ, to biri Cristore ca t̃uo ñññjeerã c̃ja ca tii niipe

maquẽ peera, tii maji niirique Añuri Yeri cã ca tiicojorijere, Jesucristo cã buerã mena cã ca baa tãjariquere tiirã, ñucã buorique mena tiirique maquẽre añuro wede majiorique booupa (11.2–14.40).

Ameri mairique maquẽra wedemi (cap. 13).

Jesucristore ca tão nanãjeerã pea ñucã, Cristo cã ca cati tuarique maquẽre, Cristore ca tão nanãjeerã cãja ca cati tuape maquẽre, cãja ca tão maa wijiariquere cã ca wede majioriquere wede (cap. 15). Judea macãrã Cristore ca tão nanãjeerãre tii nemorique maquẽre cãjare wede yapano cojo, ñucã cã cã ca biipere, wede yapano eami.

Corinto macãrãre Pablo cã ca queti owa cojo juorica pũuro

Añu dotirique

¹ Yũ Pablo, Ñmureco Pacũ cã ca boorore biro, Cristo Jesús yee quetire wederi majũ cã niijato ñigu cã ca juoricũ, to biri mani yee wedegu Sóstenes mena,

² Corintos macãrã, Ñmureco Pacũ yaarã, Cristo Jesús juori ca ñañarije manirã, ñucã cã yaarã ca ñañarije manirã cãja niijato ñigu cã ca juoricarã niipetirã, niipetiri taberipũ mani Wiogu Jesucristo, mani Wiogu cãja Wiogu wãmere ca ñi nucũ buorã niipetirãre, mũjare jãa owa cojo.

³ Ñmureco Pacũ mani Pacũ, Wiogu Jesucristo añurijere, jĩcãri mena añuro niiriquere, mũjare cã tiicojojato.

“Añu majuropeecã,” ñirique

4 Maja j̄ori, to cãnacã tiira ʘm̄reco Pac̄re “Añu majuropeecã,” ȳ ʘi, ʘm̄reco Pac̄, Cristo Jesús j̄ori, añuro m̄jare cã ca tiirique j̄ori.

5 Cristo j̄orira m̄ja ca t̄goeña niirijep̄re, niipetirije m̄ja ca wedepe, niipetirije m̄ja ca maj̄pe, m̄jare tiicojoupi ʘm̄reco Pac̄.

6 To biro biima ʘiro, Cristo yee queti m̄jare jãa ca wederique ca niimore biro m̄jare bii eaupa.

7 To biri mani Wioḡ Jesucristo cã ca doopa r̄m̄re yue niirã ʘno, ʘm̄reco Pac̄ yeere añuro m̄ja ca pade maji niipa wãmeri m̄jare d̄jati.

8 Ca t̄jari r̄m̄p̄, to birora m̄ja ca t̄goeña bayicõa niiro m̄jare tii, ʘa n̄n̄jee yapano earucumi ʘm̄reco Pac̄, mani Wioḡ Jesucristo cã ca doori r̄m̄re, añurã, ca ñañarije manirã m̄ja ca niipere biro ʘiḡ.

9 Cã ca ʘiire biro ca tiiḡ niimi ʘm̄reco Pac̄, cã Mac̄ mani Wioḡ Jesucristo mena c̄ja niijato ʘiḡ, manire ca j̄oric̄.

Cristo yaarã j̄icãri mena c̄ja ca niitirije

10 “Ȳ yaarã, niipetirãp̄ra j̄icãri mena nii, m̄ja watoare ameri dica wati nii biitirãra, añuro j̄icãri mena j̄icã wãmera t̄goeñari, j̄icã wãmera yeri cati bii niñã, mani Wioḡ Jesucristo cã ca dotiro mena,” m̄jare ȳ ʘi.

11 Ȳ yaarã, j̄icãrã Cloé yee wederã m̄ja ca ameri ʘar̄gati niirijere ȳre c̄ja ca wedero macã, atere to biro m̄jare ȳ ʘi.

12 Maja ca niiro cõrora o biro m̄ja ʘi: “‘Ȳna, Pablo ȳn̄ ȳn̄ nii,’ ar̄i pea ‘Ȳna, Apolos ȳn̄ ȳn̄ nii,’ ar̄i ñucã

‘Cefas* yuu yu nii,’ apĩ, ‘Yua, Cristo yuu yu nii,’ mąja ĩi,” ĩigu mąjare yu ĩi.

13 ¿To docare Cristo, bojoricarori wado cą niiti? ¿Pablo, mąja yee juori yucu tenipų cą paa pua tuu ecoupari? ¿Pablo wąme mena ĩiri, mąja uwo coe ecori?

14 “Ańu majuropecą,” yu ĩi Umureco Pacųre, majigųra Crispo, to biri Gayo jąa jirore jĩcą ąno peerena mąjare yu uwo coetiųų.

15 To biri jĩcą ąno peera, “Pablo wąme mena jąa uwo coe ecowų,” ĩi majitima.

16 Estėfanas yaarą cąare, yu uwo coewų, anija jirore aperą jĩcą ąno peerena yu ca uwo co-eriquerųra yu majiti.

17 Biigųrųa Cristo, “Uwo coe yujugųja,” yųre ĩi cojotiwĩ. Wojoca majiriquerena wede nucų yu-jutigųra, ańurije queti, yucu tenipų Cristo cą ca bii yairique ca wapa cutirije ca yai nacątipere biro ĩigu, teere yųre wede doti cojowĩ.

Umureco Pacų cą ca majirije, cą ca tutuarije, niimi Cristo

18 Nąńaro ca bii yaiparąra, Cristo yucu tenipų cą ca bii yairique queti, ĩi mecųriquera niicą, manĩ, nąńaro biiriquere ca ametųarą peera, Umureco Pacų cą ca tutuarije niiro bii.

19 O biro ĩi owarique ca niimore birora:
 “Ca majirą cąja ca majirijere yu tii yaio nacųcąrucu,
 ca tųgoeńa majirą cąja ca tųgoeńa majirijere
 yu maa wijio nacųcąrucu,” ĩirique nii.†

20 ¿Nee ąno, ca majigųre, bue majiori majųre, ati yepa maquė ca bii niirijere ca majigųre, cą ca

* 1:12 Hch 18.24. † 1:19 Is 29.14.

tugoeña tua nũcãro to tiijapari? ¿Umũreco Pacũ ati yepa macãrã cũja ca maji niirijere ñi mecãriquere biro ca biiro cũ tiitiupari?

21 Ati yepa macãrã, cũja ca maji niirije mena, Umũreco Pacũ cũ ca majirijere ña majitiupa. To biri cũ ca majirijepũ, díamacũ ca tuo nũcũ buorãre cũ yee añurije queti ñi mecãriquere biro cũja ca wederije menara cãjare ametũenerũgaupi.

22 Judíos, ca bii ññorije ca ñañaña manirije tii bau niiriquere jãima; griegos pea majiriquere amama.

23 Jãa pea Cristo yucũ tenipũ cũja ca paa pua tuu cõaricũ yee queti peere jãa wede. Ate añurije queti judíos peera ñi tutiriquere biro pee cãjare biicã, judíos ca niitirã peera ñi mecãriquere biro pee cãjare biicã.

24 Umũreco Pacũ cũ ca jũoricarã judíos, judíos ca niitirã pea, Cristoa, Umũreco Pacũ cũ ca tutuarije, cũ ca majirije, cũ ca niirijere majima.

25 Ati yepa macãrã peera Umũreco Pacũ cũ ca ñi mecãrijere biro bii pacaro, ati yepa macãrã cũja ca majirije ametũenero majirique nii. Umũreco Pacũ cũ ca tutuatirijere biro cũja ca ñarije pea, ati yepa macãrã cũja ca tutuarije ametũenero ca tutuarije nii.

26 Yũ yaarã, bojoca cũja ca ñirore birora, paucã méé mũja mena macãrã ca majirã, ñũcã jicãrãacã ca nii majuropeera uparã yee wederã, paucã méé ca niirãre Umũreco Pacũ cũ ca jũoriquere majiña.

27 Umũreco Pacũ, ca majirãre boboro cũja ca tamũoro tiirũgũ, ati yepa macãrã “Ca tugoeña majitirã niima,” cũja ca ñirãre bejeupi; ñũcã ca tutuarãre boboro cũja ca tamũoro tiirũgũ, ati yepa macãrã “Ca tutuatirã niima,” cũja ca ñirãre bejeupi.

28 Ñucã cãja ca ñiña manirãre, cãja ca ñarugatirãre, watoa macãrã petire bejeupi Æmureco Pacu, ca nii majuropeerã peere, watoa macãrã cãja ca tuaro tiirugu.

29 To biri cã ca ña cojorore, jicã uno peera “O biro ca biirã jãa nii,” ñi majitima.

30 Æmureco Pacura, Cristo Jesús mena maja ca niiro tiupi, ñucã Cristora, mani ca majirije nii, añurã mani ca niirije nii, ca ñañarije manirã nii, mani ca ametarije nii, cãre tiupi.

31 Æmureco Pacu wederiquepu o biro ca ñiroke birora: “Jicã uno ‘O biro ca biigu yu nii’ ca ñigua, Wioгу yee juori peere ‘O biro ca biigu yu nii,’ cã ñijato.”‡

2

Cristo yucu tenipu paa pua tuuricu yee queti

1 Yu yaarã, Æmureco Pacu yeere majare wedegu waagu, buaro majirique mena, do biro tii tuo puo majiña manirije mena yu ñitiwu.

2 Maja putopu niigu, Jesucristo yee, añuro petira yucu tenipu cãja ca paa pua tuuricu yee queti ca niitirijepura yu wedetiwu.

3 Maja putopure, ca tutuatigu, buaro uwi, yu bii nana eawu.

4 Majare wede, añurije quetire majare bue majio tiigu, maja ca tuo nunujeero tiirugu, majirique, tuoricaro añurije mena yu ñitiwu. Añuri Yeri cã ca tutuarije mena tii bau nii ññori, maja ca tugoeña wajoaro yu tiiwu,

‡ 1:31 Jer 9.24.

⁵ díamacũ mũa ca tũo nũcũ bũorije, bojoca cũa ca majirije jũori niitirora, Ɛmũreco Pacũ wado cũ ca tii majirije jũori pee* ca niipere biro ñigu.

Ɛmũreco Pacũ yũũ Añuri Yeri jũori majirique

⁶ To ca bii pacaro díamacũ ca tũo nũcũ bũo bayicoaricarãrũga bũaro majirique mena jãa wede, biirãrũga, ati yepa maquẽ majirique ati yepare ca doti niirã cũa ca majirije ca peti nũnũa waarije mena méere.

⁷ Añuro petira Ɛmũreco Pacũ yee majirique ca majiña maniriquere jãa wede. Majirique yaioropũ ca niirucurique, Ɛmũreco Pacũ, ati yepare cũ ca jeeñoparo jũgueropũra manipũre añuro cũ ca tiipe maquẽre cũ ca queno yue yerijãariquere jãa wede.

⁸ Ati wãmere jĩcũ ñno peera ati yepa macãrã wiorã tũo puotiupa. Teere cũa ca tũo puocãjata, añurije Wiogũre, yucũ tenipũ paa pua tuu cõatibojacupa.

⁹ Owarique o biro ca ñirore birora:

“Jĩcũ ñno peera ña,

jĩcũ ñno peera tũo,

jĩcũ ñno peera tũgoeña tiitiupa,

Ɛmũreco Pacũ cũre ca mairãre cũ ca queno yueriquere,” ñi.†

¹⁰ Ate nii, Ɛmũreco Pacũ cũ yũũ Añuri Yeri jũori jãa ca majiro cũ ca tiirique. Añuri Yeri, niipetirije ña beje, Ɛmũreco Pacũ yee ca majiña manirijepũ cãare mani ca majiro tiimi.

¹¹ ¿Ñiru pee arĩpũ cũ ca tũgoeñarijere cũ majiti? Cũ ca yeri cutirije wado cũ ca tũgoeña niirijere maji. To biri wãmera, jĩcũ ñno peera Ɛmũreco Pacũ

* 2:5 Sal 62.11. † 2:9 Is 64.4.

cã ca tãgoeña niirijere majitimi, cũ yuu Añuri Yeri wado majimi.

¹² Mania, ati yepa maquẽ yeri tãgoeña tutu-
arique méere mani ñeewu. Æmureco Pacu cũ ca
mairije juori, wapa manirora cũ ca tii bojariquere
mani ca tão majipere biro ñirã, cũ yuu Añuri Yeri ca
doogu peere mani ñeewu.

¹³ Atera nii, jãa ca wederucurije. Bojoca cãja ca
majirije jãare ca majiorije juori méé, Æmureco Pacu
yuu Añuri Yeri jãare cũ ca majiorijere jãa wede.
To biri díamacũ ca niirijere, yeri jãñariqueru ca
biirijere ca tão majirãra, yeri jãñariqueru ca biirije
mena jãa wede majio.‡

¹⁴ Añuri Yeri ca cuotigua, Æmureco Pacu yuu
Añuri Yeri yee maquẽre tãorugatimi. Cãra, ñi
mecãriquera niicã. Ñucã tão jeeño majitimi, yeri
tãgoeña niirique menaru ña majirique ca niiro
macã.

¹⁵ Añuri Yerire ca cuogua, niipetirijere ña cõoña
maji peticãmi. Cũ peera jĩcũ uno peera cũ ca biiri-
jere ña cõoña majitimi.

¹⁶ To birira Æmureco Pacu wederique o biro ñi:
“¿Ñiru, Æru cũ ca tãgoeñarijepure cũ majiti? ¿Ñiru,
cãre cũ wede majiobogajati?” ñi. §
Mani pea Cristo cũ ca tãgoeñarore birora mani
tãgoeña.

3

Æmureco Pacure tii nemori maja

‡ **2:13** Añuri Yeri ca cuorãre, cũ ca bue majio dotirore birora cãjare
jãa bue majio. § **2:16** Is 40.13.

¹ Yñ yaarã, yña, ca tũgõeña tutua waaricarãpũre biro mũjare yñ wede majitiwñ. Ca tũgõeña tutuatirã, Cristore wãmaacã ca tũo nũñjee jũo waarãre ñĩgũre biro pee mũjare yñ wedewñ.

² Añũro tũo jeeñoriquera mũjare yñ buewñ, jĩcũ wimagũ ca ãpũgũre baarique ecarica tabe ãnorenã, õpẽcõã cãja ca ãpũõrore birora. Mecũ cãare mũja tũo puoticã.

³ Ca tũgõeña maji tutuatirã mũja niicã mẽna. ¿Mũja majuropeera ameri tuti, ameri ñarũgati, mũja ca ameri bii niirijea Ñmũreco Pacũre ca majitirã mũja ca niirije mẽe to biiti?

⁴ “Yña, Pablo yñ yñ nii,” apĩ ñucã “Yña, Apolos yñ yñ nii,” ñirã, ¿bojoca cãja ca ñi niimore biro mẽe ñirã mũja ñiti?

⁵ To docare, ¿Ñiru cã niiti Apolos? ¿Ñiru cã niiti Pablo? Wiogũ, cãja ca tiipere cã ca tii dotiricarore biro ca tii nũñjeerã wado niima. Cãja jũori, mũja pea teere mũja tũo nũñjeeupa.

⁶ Yñ, añurije quetire yñ wede jũowñ. Apolos wede bato nemo cojoupi. Ñmũreco Pacũ bũaro jañũro mũja ca tũo puo nũñña waaro tiipuri.*

⁷ To biri ca wede jũogũ, ca wede bato nemo cojogũ cãa, ca nii majuropeerã mẽe niima. Ñmũreco Pacũ bũaro jañũro tũo puo nũñña waaricaro ca tiigũ wado niimi ca nii majuropegũ.

⁸ Teere ca wede jũogũ, jiro ca wede nemogũ cãa, jĩcã wãmerena ñima, cãja ca niiro cõrorena Ñmũreco Pacũ cãja ca paderique ca niimore biro cã ca wapa tiipe ca nii pacaro.

* **3:6** Yñ, yñ otewñ; Apolos oco pio tuuwi; ca bũcña mña waarije peera Ñmũreco Pacũ tiwi.

9 Jãa, Æmureco Pacure tii nemori maja jãa nii. Maja pea Æmureco Pacu yaa yepa ote yepa nii, Æmureco Pacu yaa wii, wii queno mna waarica wii nii, maja bii.

10 Æmureco Pacu yee, cã ca mairije ca niimore biro yure tii dotigu cã ca tiicojorique, wii buari maju cã ca cãu ñee jmorore birora añurije quetire yu wede jowu, aperã pea yu ca wederiqueruere wede majio nuna waama. Biirãru, to cãpacãrãru, “Ca niimore birora yu wedemiti,” ñi ña cõõña majiña.

11 Jicã uno peera Jesucristo yee quetire wederiqueruena bojorica wãme wede juo majitimi.

12 Jicã uno, ati yepa, wii buarugarã cãu ñee jmorica yepa jotoare, oro, plata, ãtã añurije, yucu, mui, taa mena, cã ca queno mna waajata,

13 cã paderiquera cã ca biirique cutirijere ñorucu. Cãja ca tiiriquere cã ca ña bejeri rãmã ca niiro teere majirique niirucu. Pecame ca joerije mena bii bau nii ñorucu. Cãja ca niiro cõrora cãja ca paderica wãmeri ca niirijere pecame joe ñaarucu.

14 Jicã uno cã ca queno mna waarique peca mena cãare to ca ãnticãjata, tee wapa, wapa ñeerucumi.

15 Cã paderiquere pecamera to ca joe yaicãjata, cã paderique yaicoarucu. Cã pea biirique peti ca ãurijere ca duti bayigure biro bii ametuarucumi.

16 ¿Maja, Æmureco Pacu yaa wii nii, Æmureco Pacu yuu Añuri Yeri mujaruere nii, cã ca biirã maja ca niirijere maja majititi?

17 Jicã uno Æmureco Pacu yaarãre díamacã ca niitirije pee cãjare cã ca wede maa wijiojata, Æmureco Pacu ñãñaro cãre tiirucumi. Æmureco

Pacu yaa wiia, ca ñañarije maniri wii nii. Maja tii wiira maja nii.

¹⁸ Jĩcũ ɛno peera maja majuropeera ñi ditoticãña. Jĩcũ maja mena macũ ati yepa maquẽrena majicãri, ca majigure biro cã ca tũgoeñajata, ca majitigure biro pee cã biijato, to biro biicãri díamacũra ca maji majuropeegũ nii earugũ.

¹⁹ Ɖmũreco Pacũra, ati yepa maquẽ majiriquea ñi mecãriquera niicãro bii. O biro ñi owarique ca niimore birora: “Ɖmũreco Pacũa, ca majirãre cãja ca ñi maji niirijerena cãjare tii maa wijiocãmi.”†

²⁰ Ñucã o biro ñi: “Ɖmũreco Pacũ, ca majirã cãja ca tũgoeñarije, watoa maquẽ ca niirijere majimi,” ñi.‡

²¹ To biri jĩcũ ɛno peera, bojoca jũorira, ca nii majuropeegũre biro ca tũgoeñaticãpe nii. Niipetirije maja yee nii.

²² Pablo, Apolos, Pedro, ati yepa, catirique, bii yairique, mecũri ca niirije, jĩropũ ca niipe, niipetirije maja yee wado nii.

²³ Maja Cristo yaarã maja nii. Cristo pea Ɖmũreco Pacũ yũũ niimi.

4

Jesucristo yeere wederi maja paderique

¹ Maja, jãare, Cristore pade nemori maja, Ɖmũreco Pacũ yee ca majiña maniriquere wede majio niiri majare biro pee jãare ñaña.

² To biri jĩcã wãme cã ca tiipere ca doti ecogũa cã ca doti ecoricarore birora ca tiigũ ca niipe nii.

† 3:19 Job 5.13. ‡ 3:20 Sal 94.11.

³ Yura buaro biiti, yu ca biirijere, mɔja, ape tabera no ca boorã ɔparã, mɔja ca ãa cõoña beje niirije; yu majuropeecã yu ca biirijere yu ãa bejeti.

⁴ Yu ca tɔgoeña niirijeru ñañarije yu ca tiirijere yure majioti, tee juorira, “Añugu yu nii” yu ãiti. Wiogu pee niimi, yu ca biirijere ca ãa bejegu.

⁵ To biri mɔja majuropeera cã ca ãa bejera cuu ca eatirora ãa bejeticãña. Wiogu cã ca eari rumaru yueya. Cã pea yaïoro ca naitiaroru ca niirijere ca boeroru ãi bau nii, ñucã bojoca cõrora cãja yeripu cãja ca tiiruga tɔgoeñarije majiricaro tiirucumi. To cõro docare cãja ca niiro cõrora cãja ca tii niirique ca niimore biro Umareco Pacure ãi nucã buo ecorucuma.

⁶ Yu yaarã, atera añuro mɔja ca niipere ãigu, yu, Apolos, jãa ca bii niirije mena ãiri, yu wede, jãa ca biirique cuti niirijere ãa cõori, owarique ca ãirije ca niitirijerena mɔja ca ãitipere biro ãigu. Ate juori, jãcã mɔja mena macã ɔno peera, jãcãre añuro ãi, apãre juna, cãja ca bii uwa jeorijere biitirucuma.

⁷ To docare, ¿ñiru aperã ametenero añugu mu ca niiro cã tiiti? ¿Ñee mu cɔoti, Umareco Pacu mure cã ca tii cojotiriquere? Cãre ca tiicojo ecoricu nii pacagu, ¿ñee tiigu mu majuropeera ca buaricare biro mu tɔgoeñati?

⁸ Mɔja ca boorije niipetirore mɔja cɔo peticã. Mee, ca apeye pairãru mɔja nii. Jãa ca tii nemotirora, mee ɔparã mɔja niicoa. Díamacãra ɔparã peti mɔja ca niicãjata, añu majuropeecã boo, jãa cãa mɔja mena ɔparã jãa ca niipere biro ãirã.

⁹ Jãa, Cristo yee quetire wederi maja peera, “Jiro macãrãru, ca jãa eco yaiparãre biropu, jãare tiijari Umareco Pacu,” yu ãi tɔgoeña. To biri ati umareco

niipetiropu, Umureco Pacu puto macārã, bojoca, cãja ca ãa petiropu tii ññori majare biro jãa nii ea.

¹⁰ Jãa pea Cristo juori, ca tugoeña bojoca catitirã jãa nii, muja pea Cristo juori ca majirã muja ca niicãro. Ca tutuarã muja ca niicãro, jãa pea ca tutuatirã jãa nii. Jãara ãa juna, muja peera ñi nucũ buo, biima.

¹¹ Mecũ cãare, to birora aua boa, oco jiniruga, juti mani, ñañaro tii eco, ñucã jãa yaa wii majurope cuoti jãa biicã.

¹² Jãa majurope jãa amori mena paderã jãa juti yaicoa. Ñañaro jãare cãja ca ñi tutiro, “Añuro mujare to biijato,” jãa ñi yuu. Ñañaro jãare cãja ca tiiruga nunujeero, to birora jãa tugoeña bayicã.

¹³ Watoara jãare cãja ca wede paio, mairique mena cãjare jãa yuu. Ati yepa maquẽ ca bii baterije, bojoca cãja ca tii baterijere ca tiirãre biro jãare tiima.

¹⁴ Mujare ñi boborugu mée atere mujare yu owa cojo. Yu puna yu ca mairãre biro pee, mujare wede majiorugu yu ñi.

¹⁵ Cristo yeere mujare bue majiori majare diez mil niirã cuo pacarã, muja pacua peera pau muja cuoti. Añurije queti mujare yu ca wedero, Cristo Jesús yaarã muja ca nii earique juori muja pacu yu nii.

¹⁶ To biri “Yure biro bii nunujeeya,” mujare yu ñi.

¹⁷ Ate juori, yu ca maigu Timoteo, Wiogu yeere añuro ca tii nunujeegure muja putore yu tiicojo cожу. Cã, Cristo Jesús're ca tuo nunujeegure birora yu ca biirique cãti niirijere mujare wederucumi, niipetiri taberipu Cristo Jesús're ca tuo nunujeerã cãja ca niiri taberire ametua waagu, yu ca bue

majiorucurore birora.

18 Jĩcãrã mɔja mena macãrã, ca nii majuropeerãre birorɔ tɔgoeñacuma, “Jãare ãagɔ dooticumi” ã tɔgoeñari.

19 Ɖmɔreco Pacɔ cã ca boojata, yoari méé jañurora mɔjare yɔ ãagɔ waarucu. To cõrorɔ, “Ca nii majuropeerã jãa nii,” ca ãirã, cãja ca ã bayirije wado mééere, cãja ca ã bayi niitore birora cãja ca tii niirije cãare yɔ ãarucu.

20 Ɖmɔreco Pacɔ cã ca dotiri tabea wederique jɔori méé bii, cã ca tutuarije jɔori pee bii.

21 ¿Ñee peere mɔja booti? ¿Baperica daa am-icãri mɔjare yɔ ca ãagɔ waarije peere mɔja booti? ¿Mairique mena, añuro tɔgoeñarique mena, mɔjare yɔ ca ãagɔ waaro pee mɔja bootiqué?

5

¿Ñañarije ca tiigɔre cõa wienecãñal

1 Jĩcã mɔja mena macãre, “Cã pacɔ nɔmorena nɔmo cõtimi,” ãiriquere jãa queti tɔo. To biro tiriquea ñañari wãme peti niiro bii. Ɖmɔreco Pacɔre ca majitirã cãa, tii wãme ɔnorɔra tiitima.

2 To biro mɔja ca tiirijerena “O biro ca biirã jãa nii,” mɔja ãi. ¿To biro ãitirãra, teere tɔgoeña bobo, to biirije ca tiiricure cõa wienecã, ca tiiparã mɔja niititi?

3 Yɔ pea mɔja pɔtorɔre bau niigɔ niiti pacagɔ, yɔ yeri mena peera mɔja menara yɔ nii, ate ñañarije ca tiiricure mɔja mena niigɔre birora mee ñañaro ca biirɔ cãre yɔ tii yerijãa.

4 Mani Wiogu Jesús wãme mena mɔja ca neari tabere yɔ cãa, mani Wiogu Jesús cũ ca tutuarije mena yɔ ca tɔgoeñarijepɔ mɔja mena yɔ niirucu.

5 Cũra Satanás'pɔre tii cojocãña, ñañarije cũ ca tii niiri upɔ tii yaio eco, cũ yeri pea Wiogu cũ ca doori ramɔre ametɔa, ca biipere biro ñirã.

6 “O biro ca biirã jãa nii,” ca ñirã nii pacarã, ñañaro mɔja tii. Ñañaro mɔja ca tiirijere niipetirãpɔ tii nɔnɔjee peticoama.

7 To biri, jɔguero mɔja ca tii niirucurique ñañaro mɔja ca tiiro ca tiirijere to cõrora tii yerijãña, wãma trigo weta ca wauarije ca ayiaya manirije ca niimore biro niirɔgarã, díamacũ petira teere birora mɔja bii. Cristo, mani yɔɔ Oveja Macũ, Pascua macũ, mee jãa ecocã yerijãa waaupi.*

8 To biri mani Pascua boje ramɔre, ca wuaro ca tiirije, bɔcɔ, ñañarije tiirique, tiirica wãme cõro ca tiya manirije ca niirijere tiitirãra, baarique ca wauarije ca ayiaya manirije, ca niimore biro ñirique, díamacũ ca niirije, ca niirije mena pee mani boje ramɔ tii niico.

9 Mee to birira, “Ca nomia epe pairã mena bapa cuti niiticãña,” mɔjare yɔ ñi owa cojowɔ.

10 Biigɔpɔa, ati yepa macãrã, ca nomia epe pairãre, cɔo pacarã pai jañuro ca boo jãa waarãre, ca jee duti pairãre, weericarãrena ca ñi nɔcũ bɔorãre, “camotati majuropeecãña” ñigɔ méé, to biro mɔjare yɔ ñi cojowɔ. To biro mɔja ca

* 5:7 Pascua boje ramɔre cãja ca baarije pan, trigo weta wãma mena tiirique ca wauarije ca ayiaya manirijere biro niirɔgarã, tɔgoeña wajoari, wãma wãme pee wado mɔja ca tii niipere biro ñirã.

biiragajata, ati yepare mɔja ca witicoaropu añubocu.

¹¹ Ate mena jĩcũ uno peerena, “Cristore ca tɔo nunɔjeegɔ yɔ nii,” ca ñigu nii pacagɔ, nomia epe pai, cɔo pacagɔ pai jañuro boo jãa waa, weericarãrena ñi nɔcũ bɔo, watoara wede pai, cũmu pai, jee duti pai, ca biirã menare, “‘Cũjare biro bii, bapa cuti bii niiticãña,’ mɔjare ñi wede majiogɔ pee,” mɔjare yɔ ñiwɔ. To biro ca tiirã menara baa, bapa cutiticãña.

¹² ¿Ñee tiigɔ cõro Jesucristore ca tɔo nunɔjeetirãpure cãja ca tii niirijere yɔ ña bejebogajati? ¿Jesucristore ca tɔo nunɔjeerãrena ca ña bejeparã, mɔja méé mɔja niiti?

¹³ Jesucristore ca tɔo nunɔjeetirãra, Ɛmureco Pacɔ ña bejerucumi cãja ca tii niirijere. To biri mɔja watoare ñañarije ca tii niigɔre cõa wienecãña.†

6

Cristo yaarã wado ameri wederique quenorique

¹ Jĩcũ mɔja mena macũ, apĩ mena cũ ca ajia tɔgoeña niijata, ¿ñee tiigɔ Jesucristore ca tɔo nunɔjeerãre wedericaro uno, jãiña bejeri maja,* Ɛmureco Pacɔre ca majitirã peere cã wedejãati?

² ¿Ɛmureco Pacɔ yaarãra, “Ati yepa macãrã cãja ca tii niirijere ña bejerucuma,” mɔja ñi majititi? Ati yepa macãrã cãja ca tii niirijere ca ña bejeparã nii pacarã, ¿ñee tiirã, õo ca biirije unoacãrena ca ña beje majitirã mɔja niibogajati?

³ ¿Ɛmureco Pacɔ pɔto macãrãpɔ cãare mani ca ña bejepere mɔja majititi? Mani ca cati niiri ramurire

† 5:13 Dt 17.7; 19.19; 21.21; 22.21, 24; 24.7. * 6:1 Jueces.

ca biirijeacã docare ca ãa beje maji niiparã mani nii.

⁴ To biri, cati niirã mani ca tii niirije j̄morira wedejãrique m̄ja ca c̄ojata, ¿ñee tiirã Jesucristore ca t̄o n̄n̄jeetirãp̄re teere ca wederique quenoparã c̄ja ca niiro m̄ja tiiti?

⁵ C̄ja bobojato ãiḡ, ȳ ãi atera: ¿M̄ja watoare j̄c̄ũ uno peera niipetirije ca majiḡ, m̄ja, Jesucristore ca t̄o n̄n̄jeerã wado, m̄ja ca ameri ãi niirijere ca wederique quenop̄ũ uno c̄ manicãti?

⁶ M̄ja majuropeera ameri wederique quenoricaro unora, m̄ja ca ameri quẽerijere aperã Jesucristore ca t̄o n̄n̄jeetirãp̄re m̄ja ameri wedejãa nii.

⁷ Mee, m̄ja majuropeera m̄ja ca ameri wedejãa niirijera m̄ja doca c̄mucã yaiwa. ¿Ñee tiirã ñañarije m̄jare ca bii niirijere m̄ja n̄cãtiti? ¿M̄ja yeere c̄ja ca jee dutijata cãare, ñee tiirã, “To biro c̄ja tii b̄añajato” m̄ja ãititi?

⁸ M̄ja biiti, m̄jara ñañarije tii, m̄jara m̄ja yaarã yeerena jee duti, m̄ja tiicã.

⁹ ¿Bojoca ñañarije ca tii niirã, Ûm̄reco Pac̄ c̄ ca doti niiri tabep̄re c̄ja ca eatipere m̄ja majititi? ãi dito ecoticãña, n̄mo mani, man̄ mani, bii pacarã ca epericarã cutirã, weericarãrena ca ãi n̄c̄ũ b̄orã, man̄ cuti, n̄mo cuti, bii pacarã ca epericarã cutirã, um̄a wadora ca ameri ñee eperã,

¹⁰ ca jee dutirã, c̄o pacarã pai jañuro ca apeye boo jãa waarã, ca c̄mu pairã, ñañarije ca ãi tutirã, ãi dito jee dutiri maja unora, Ûm̄reco Pac̄ c̄ ca doti niiri tabep̄re niirica tabe c̄otirucuma.

¹¹ M̄ja mena macãrã j̄cãrã to biro ca tiirãra niipua. Mee, mani Wioḡ Jesucristo wãme mena

mani Ɖmureco Pacu yuu Añuri Yeri juori, tugoña yeri wajoa, ca ñañarije manirã tii eco, añurã tii eco, ca biiricarãru mɔja nii.

Uprare ñañaro tiirique

¹² Niipetirije yu ca tiipe wado nii. Buari, niipetirije yu ca tiirije añurije wado méé nii. Niipetirije yu ca tiipe wado nii. Buari, jĩcã wãme uno peera yure ca doti ametene nũcãro yu tiitirucu.

¹³ Baariquea, utapoa maquẽ nii. Utapoa pee cãa baarique ca jãñari poa nii. To birora bii biigoru, Ɖmureco Pacu pea ruã wãmerurena tii yaicãrucumi. Uruã, nũmo cuti, manũ cuti tiirica wãme cõro méé, tiirica uru méé nii. Wiogu yaa uru nii, Wiogu pee cãa, uru macũ nii, biimi.

¹⁴ Ɖmureco Pacu cũ ca tutuarije mena, Wiogure cũ ca cati tuaro ca tiiricu, mani cãare mani ca cati tuaro tiirucumi.

¹⁵ ¿Mɔja, Cristore ca tũo nũnũjeerã mɔja ca niirijere mɔja majititi? ¿To docare yua, Cristore ca tũo nũnũjeegu nii pacagu, umua mena ca tii epe wapa taago mena yu ñee epebogajati? Yu tiiti majuropecãrucu.†

¹⁶ ¿Umua mena ca tii epe wapa taago mena ca tiiguã, cõ mena jĩcã upura cũja ca tuacãrijere mɔja majititi? Ɖmureco Pacu wederique o biro ñi: “Puarãpura jĩcã upura nii earucuma,” ñi.‡

¹⁷ Wiogu Jesucristo mena ca niiguã, cã ca yeri jãñarijeru cũ mena jĩcã upura niimi.

† **6:15** ¿Mɔja, Cristo uru macã taberi mɔja ca niirijere mɔja majititi? ¿Cristo uru maquẽ ca niiri dírorirena tua jude jeeri, umua mena ca tii epe wapa taago uru maquẽ pee ca niiro yu tiibogajati?

‡ **6:16** Gn 2.24.

18 Manu mani, nũmo mani bii pacarã, tii eperiquere tiiticãña. Jĩcũ bojocu apeye no ca boorije ñañarije cũ ca tiijata, cũ upure ñañoti. To ca bii pacaro, nũmo mani, manũ mani bii pacarã, tiirica wãme cõro ca tiitirã, cũja upurena ñañaro tiirã tiima.

19 ¿Mũja upũ, Umũreco Pacũ mujare cũ ca tiicojoricũ, mujapure ca niigũ Añuri Yeri yaa wii ca niirijere mũja majititi? Mũja méé, mũja upũ uparã mũja nii.

20 Jĩcã wãme ca wapa cutiri wãme mena Umũreco Pacũ mujare wapa tii jeeupi. § To biri Umũreco Pacure mũja upũ mena tii nũcũ buoya.

7

Ca nũmo cutirãre wede majorique

1 Mecũra, yure mũja ca jãĩña owa cojoriquere mujare yũ wede cojorucu. Nũmo maniricaro peera añu.

2 Bũari, ñee eperique do biro tii majiña maniro ca bii niirije juori, umũa cãa, nomia cãa, cũja ca niiro cõrora nũmo cuti, manũ cuti ca tiiparã niima.

3 Cõ manũa, cũ nũmo menare, ca nũmo cutigũ cũ ca niirije ca tii dotirije ca ñiire biro ca tii niipũ niimi; cũ nũmo pee cãa, to birora ca tiipo niimo.

4 Cũ nũmo yaa upũ, cõ jĩcõ yaa upũ méé nii. Cõ manũ yaa upũ cãa niiro bii. To birora cõ manũ yaa upũ cãa cũ jĩcũ yaa upũ méé nii. Cũ nũmo yaa upũ cãa niiro bii.

5 Juu buerũgarã, “To biro mani biijaco,” mũja ca ñirica cuu ca maniri taberira ameri junaticãña. Jiro

§ 6:20 Cristo cã ca bii yai bojarije mena mũjare wapa tii jeeupi.

puarã niiña ñucã, teere mɔja ca tɔgoeña bayitiri tabere Satanás ñaño mɔja ca tiiro cã ca tiitipere biro ñirã.

⁶ Atera, “To biro pee mɔja ca biiro añurucu,” ñigu yu ñi. Mɔjare dotigu méé yu ñi.

⁷ Yu majuropeepɔ, niipetirãpɔrena yure biro cãja ca biiro yu boocãmi. Biirãpɔ, cãja ca ni-iro cõrora cãja majurope cãja ca bii niipa wãme Ɔmɔreco Pacu cã ca tiicojoriquere cɔoma, jĩcãrã jĩcã wãme, aperã ape wãme, cɔoma.

⁸ Nɔmo mani, manɔ mani ca biirãre, ca manɔ bii yai weoricarã romirire yure birora cãja ca biicãjata, “Añucãbocu,” yu ñi.

⁹ Biirãpɔ, mɔja ca nucãricaro manijata, nɔmo cãticãña. Nucã nucũ yujurica tabe ɔnorena nɔmo cãtiricaro peera añu.

¹⁰ Mee ca nɔmo cãtirãpɔra o biro yu doti. Yu, yu ca dotirije méé nii, Wiogu cã ca dotirije niiro bii: Cũ nɔmo cõ manɔre cõ waa weoticãjato.

¹¹ Cãre cõ ca waa weojata, manɔ manigora niicã, cõ ca biirgatijata, cõ manɔ ca niiricu mena peera niigo waa, cõ biijato. Cõ manɔ pee cãa cõre cõa, cõre waa weo, cã tiiticãjato.

¹² Apeyera yu, yu ñi, Wiogu cã ca ñirije méé nii. Jĩcũ Cristore ca tɔo nɔnɔjeegɔ, Cristore ca tɔo nɔnɔjeetigore cã ca nɔmo cãtijata, cõ pea, “Cũ menara añuro yu niicãrucu,” cõ ca ñijata, cõre cã cõaticãjato.

¹³ Ñucã jĩcõ nomio Cristore ca tɔo nɔnɔjeego, Cristore ca tɔo nɔnɔjeetigure cõ ca manɔ cãtijata, cã pea: “Cõ menara añuro yu niicãrucu,” cã ca ñijata, cãre cõa, cãre waa weo, cõ biiticãjato.

14 Cõ manꝯ Cristore ca tꝯo nꝯnꝯjeetigꝯ, cã nꝯmo jꝯorira ca ñañarije manigꝯ tii ecomi, ñucã cã nꝯmo Cristore ca tꝯo nꝯnꝯjeetigo pee cãa, cõ manꝯ Cristore ca tꝯo nꝯnꝯjeegꝯ jꝯorira, ca ñañarije manigo tii ecomo. To biro to ca biitijata, mꝯja puna ñañarã niibocuma, Ʋmꝯreco Pacꝯ añuro cã ca tiirijere ca bꝯa eaparã nii pacarã.

15 To ca bii pacaro, Cristore ca tꝯo nꝯnꝯjeetirã, cãja nꝯmoare, cãja manꝯ jꝯmꝯare, cãja ca cõarugajata, cãja cõacãjato. To biro to ca biijata, Cristore ca tꝯo nꝯnꝯjeerã añuro tuacãma. Añuro cãja niijato ñigꝯ manire jꝯoupi Ʋmꝯreco Pacꝯ.

16 ¿Nomio, do biro biicãri, “Yꝯ manꝯre yꝯ ametꝯenecãrucu,” mꝯ ñi majiti? ¿Mꝯ, cõ manꝯ pee cãa do biro biicãri, “Yꝯ nꝯmore yꝯ ametꝯenecãrucu,” mꝯ ñi majiti?

17 Mꝯja ca niiro cõrora mꝯja ca tii niipe Wiogꝯ cã ca tiicojoricarore birora, ñucã Ʋmꝯreco Pacꝯ cã ca jꝯori rꝯmꝯre mꝯja ca niiricarore birora, ca bii niiparã mꝯja nii. Niipetirã Jesucristore ca tꝯo nꝯnꝯjeerãre ate yꝯ tii doti.

18 Mee, jeyua quejero yapare wide taaricꝯpꝯre Ʋmꝯreco Pacꝯ cã ca jꝯoricꝯ mꝯ ca niijata, teere bobicãña, ca wide taaya manigꝯre Ʋmꝯreco Pacꝯ cã ca jꝯoricꝯ mꝯ ca niijata cãare, wide taa dotiticãña.

19 Wide taaricꝯ, ca wide taaya manigꝯ niirique, do biro pee biiti. Ca nii majuropeerijea, Ʋmꝯreco Pacꝯ cã ca dotirije ca ñirore biro tii nꝯnꝯjeerique pee nii.

20 Mꝯja ca niiro cõrora, Ʋmꝯreco Pacꝯ mꝯjare cã ca jꝯori rꝯmꝯre, mꝯja ca niiricarore birora ca niicõa niiparã mꝯja nii.

21 Pade coteri majꝝ mꝝ ca niiri tabere Ƴmureco Pacure ca jꝝo ecoricꝝ mꝝ ca niijata, tꝝgoeñarique paiticãña. Mee, añuro niicãriquere mꝝ ca cꝝo eacãjata, teere bꝝaro jañuro tii nꝝnꝝa waagꝝja.

22 Ƴmureco Pacꝝ cã ca jꝝori tabere pade coteri majꝝ ca niiricꝝa, Wiogꝝ yeere ca tiipꝝ añuro niicãgꝝ biimi. Ñucã añuro ca niicãgꝝra ca jꝝo ecoricꝝa, mecãra Cristore pade coteri majꝝ niimi yua.

23 Mꝝja jĩcã wãme, ca wapa cutirije mena Ƴmureco Pacure mꝝja wapa tii jee ecoupa.* Jĩcã ãno peerena pade coteri maja niiticãña.

24 Ƴꝝ yaarã, mꝝja ca niiro cõrora Ƴmureco Pacꝝ mꝝjare cã ca jꝝori rꝝmꝝre mꝝja ca niiricarore birora niicãña, Ƴmureco Pacꝝ cã ca ãa cojorore.

25 Wãmarã romiri ca manꝝ manirã peera, jĩcã wãme ãno peera Wiogꝝ cã ca dotirijere yꝝ cꝝoti. Biigꝝpꝝa, Wiogꝝ cã ca mairije jꝝori, yee méé ãimi ãiricꝝre birora yꝝ ca tꝝgoeñari wãmere mꝝjare yꝝ wede majio cojo.

26 Mani ca cati niiri rꝝmꝝrire do biro tii majiña maniro ca bii niirije jꝝori, mꝝja ca niiro cõrora, “Mꝝja ca niimore birora mꝝja ca niiro añucã,” yꝝ ãi tꝝgoeña.

27 Ca nꝝmo cutigꝝ mꝝ ca niijata, mꝝ nꝝmore cõaruga tꝝgoeñaticãña. Mꝝ ca nꝝmo manijata, nꝝmo amaaticãña.

28 Biigꝝpꝝa, mꝝ ca nꝝmo cutijata, ñañarije tiigꝝ méé mꝝ tii. Ñucã jĩcõ wãmo, cõ ca manꝝ cutijata cãare, ñañarije tiigo méé tiimo. To ca bii pacaro, nꝝmo cuticoarãpꝝ cãja ca cati niiri rꝝmꝝrire

* **7:23** Mꝝja Cristo cã ca bii yai bojarije mena mꝝja wapa tii jee ecoupa.

paucã cãja ca boorije juori, “Ñañaro cãjare bi-irique niibocu” ïima ïigu, yu camotarugami.

²⁹ Yu yaarã, atere ïirugu yu ïi: Æmurecori yoeti. To biri mecũ menare ca numo cutirã, ca numo manirãre birora ca bii niiparã niima.

³⁰ Ca otirã, ca otitirãre biro ca niiparã niima. Ca ujea niirã cãa, ca ujea niitirãre biro ca bii niiparã niima. Apeye ca wapa tiirã cãa, cãja yee ca niitirãre ca ïarãre biro ca bii niiparã niima.

³¹ Ati yepa maquẽre ca cuo ujea nii niirã, teere ca cuo ujea nii niitirãre biro ca biiparã niima. Ati yepa maquẽ ca bii niirije mani ca ïarijea ca peti nunna waarije nii.†

³² To biri tugoeña pato wãcãrique maniro maja ca niiro yu boomi. Ca numo manigua Wiogu yeere cũ ca ïa biijejaro cũ ca tiipe peere tugoeña niimi.

³³ Ca numo cutigu pea, ati yepa maquẽ peere tugoeña, cũ numore cõ ca ujea niiro cũ ca tiipe peere tugoeña, biimi. Cãja ca tii niirugarije,

³⁴ o birora bii dica waticã. Nomio, ca manu manigo, wãmo cãa, Wiogu yee wadore tugoeña, cãja upuri, cãja yeripu cãare ca ñañarije manirã cãja ca niipe peere tugoeña, ca manu cutigo pea, ati yepa maquẽ peere tugoeña, cõ manu cũ ca ujea niiro cõ ca tiipe peere tugoeña, biima.

³⁵ Atera majare ïi camotagu mée yu ïi, majara añuro nii, bii pato wãcõ ecoricaro maniro añuro tugoeñarique mena Wiogure ïi nucũ buo maja ca biipere ïigu yu ïi.

³⁶ Jĩcũ cũ numo ca niipore, “Tiirica wãmere biro cõ yu tiiti,” cũ ca ïi tugoeñajata, mee cõ pee cãa maja

† 7:31 Æmureco Pacu yee peere ama juocãri, ati yepa maquẽ peere tii niĩña.

nucãcoa cõ ca biiro, ca nãmo cãtipe niicu, cã ca ïijata, cã nãmo cãticãjato. Tee menara ñañarije tiigũ mée tiimi, cã nãmo cãticãjato.

³⁷ Cã ca tũgoeña niiri wãmere to birora tũgoeña bayicã nii, ñucã cã ca tiirũgarijere bii ametuene nucã ecoti, cã ca tiirũgarijere cã pee bii ametuene nucãri, cã nãmo ca niiboricore, “Ca nãmo cãtiticãrũ yũ niicu,” cã ca ïijata, cã cãa añuro tiigũ tiimi.

³⁸ To biri cã nãmo ca niipo mena cã ca nãmo cãtijata, añuro tiigũ tiimi. Ca nãmo cãtitigũ pea, añuro peti tiigũ tiimi.

³⁹ Nomio, ca manũ cãtirico, cõ manũ cã ca catiro cã mena ca niipo niimo. Cã ca bii yai weojata docare, noo cõ ca boogũ mena manũ cãti majimo ñucã, bñari, Cristore ca tũo nũnũjeegũ unore.

⁴⁰ Yũ ca tũgoeñajata, “Manũ manigo peera ujea niigo niirucumo,” yũ ïi. Yũ cãa, “Uũmũreco Pacũ yũũ Añuri Yeri yũ cũobu,” yũ ïi.

8

Baarique, weericarãre tii nucũ bñorã jee dica woorique

¹ Weericarãre tii nucũ bñorã baarique tiicojo nucũ bñorique maquẽre mũja ca jãñarique peera o biro mũjare yũ ïi, yee méera díamacũ ca niirijere niipetirãrũra mani maji. Majiriquea watoara ca bii ditorije nii. Mairique pea añuro nii nũnũa waaricaro tii.

² Jĩcũ, “Ca majigũ yũ nii,” ca ïirũga niigũ unoa, ména majirica wãme unõ peera majitimi.

³ To ca bii pacaro, Uũmũreco Pacũre ca maigũa, Uũmũreco Pacũ cã ca majigũ niimi.

4 Weericarãre tii nꝛcũ bꝛorã waibꝛcꝛã díf cãja ca tiicojo dꝛarijere baarique maquẽre, jĩcũ weericꝛ uno peera ati yepapꝛe wapa mani, jĩcũra Ʋmꝛreco Pacꝛ nii, cã ca biirijere mani maji,

5 Ʋmꝛreco tutipꝛe, ati yepa cãare, “Jũguẽa ni-ima” ĩricarã cãja ca nii pacaro. Teere ĩjata, pꝛu jũguẽa nii, pꝛu Ʋparã nii biima.

6 Mani peera, jĩcũra Ʋmꝛreco Pacꝛ, mani Pacꝛ, niipetirije ca tiiricꝛ, ñucã cũ yaarã nii, mani ca biigꝛ wado niimi. Ñucã jĩcũra Wiogꝛ niimi Jesu-cristo wado, cũ jꝛorira niipetirije nii, manipꝛ cãa nii, mani ca biigꝛ wado.

7 Biirãpꝛa, niipetirãpꝛa ate maquẽre majitima. Jĩcãrã, weericarãre ca nꝛcũ bꝛo jeya waaricarã, “Jũguẽare cãja ca tii nꝛcũ bꝛo dꝛarique niicu,” ĩi tũgoeñari, tee baariquere baama. Cãja ca tũgoeña niirijepꝛ tũgoeña bayitima ĩirã, cãja majuropeera, “Ñañarijere mani tiijapa,” cãja ca ĩi tũgoeñarique paio tii.

8 Biirorꝛa, mani ca baarijera Ʋmꝛreco Pacꝛ yaarã mani ca niiro tiiti. Mani ca baarije jꝛorira, añurã nii, mani ca baatirije jꝛorira ñañarã nii, mani biiticu.

9 To ca bii pacaro bojoca catiya, mꝛja peera añurije ca niiro macã mꝛja ca tii niirijera, ca tũgoeña bayitirã peere ñañarije cãja ca tiiro, mꝛja ca tii buiyetipere biro ĩirã.

10 Jĩcũ ca tũgoeña tutuatigꝛ, mꝛ, atere ca majigꝛ niiri, weericarãre cãja ca tii nꝛcũ bꝛori tabepꝛ mꝛ ca baa duwiro ĩagꝛ, ¿“Weericarãre cãja ca tii nꝛcũ bꝛo dꝛariquera ca baacãpꝛ yꝛ niicu yꝛ cãa,” cã ĩi tũgoeñatibogajati?

11 M_u, teere ca majig_u m_u ca niirije j_uorira, m_u yee wedeg_u ca t_ugoeña tutuatig_u, Cristo c_u ca bii yai bojaric_u yairucumi.

12 M_uja yaara ca t_ugoeña bayitirã menare o biro ñañoaro tiirã, Cristo menarena ñañoaro tiicãrã m_uja tii.

13 To biri y_u ca baarije j_uorira, y_u yee wedeg_u ñañoaro c_u ca tiiro ca tiirije to ca niijata, y_u baa nemotirucu, ñañoaro c_u ca tiiro y_u tiire ñig_u.

9

Añurije queti wederi maj_u c_u ca tiipe

1 ¿Y_u ca tiir_ugarije ca tiip_u uno méé y_u niiti? ¿Jesús c_u yee quetire c_u ca wede doti cojoric_u méé y_u niiti? ¿Mani Wiog_u Jesús're y_u ñatijapari? ¿M_uja méé m_uja niiti, y_u paderique, Wiog_u yee y_u ca paderijere ca nii jeeña waarã?

2 Aperã pea Jesús c_u yee quetire c_u ca wede doti cojoric_ure biro y_ure c_uja ca ñatimijata cãare, “¡M_uja peera, c_u peti y_u nii!” M_ujara, Jesucristo mena m_uja ca niirijera c_u yee quetire c_u ca wede doti cojoric_ura y_u ca niirijere bii ñño.

3 Ate nii, y_ure ca wede pairãre y_u ca y_urije:

4 ¿Jãara baa, jini, jãa ca tiipe uno to maniti?

5 ¿Aperã, Jesucristo c_u yee quetire c_u ca wede doti cojoricarã, Wiog_u bairã, to biri Cefas* jãa, c_uja ca tiirore biro jãa pea, jĩcõ Cristore ca t_uo n_un_ujeegore n_umo c_uti, cõ mena bapa c_uti, jãa waa yuju majititi?

* 9:5 Ape wãme Pedro.

6 ¿To docare jãa wado yuu, Bernabé mena, jãa majuropeera ca pade wapa taa baa niiparã jãa niiti?

7 ¿Niipe uwamu, uwamu cã ca niirijere pade niigu, cã ca tii niirijere cã yee menara cã wapa tii niibogajati? ¿Niipe oteri maju uje ote pacagu, tee dicare cã baatibogajati? ¿Niipe oveja coteri maju cãja õpẽcõa cã ca diperije jinitigara cã cote niibogajati?

8 “Atere cãra ñigu ñimi” ñi tugoeñaticãña. Doti cõurique cãa to birora ñi.

9 Moisés cã ca doti cõurique o biro ñi owarique nii: “Buey† trigo quejerire cã ca ãta code niiro, cã ujerore jia biatoticãña,” ñi.‡ ¿Umareco Pacu bueyes're ña nanujeegu cã ñiupari?

10 ¿Añuro petira mani yee maquẽ peere ñigu méé cã ñijapari? Mani yee maquẽ ca niipe maquẽrena ñigu ñijapi. To biri paderi maja, ca jee cõu nanu waagu, ca dica jee, tee quejerire weo bate ca tiigu, ca dicare mani jeerucu, ñi tugoeña yuerique mena padema.

11 Maja watoare añurije quetire wederã, añuro yeri cutiriquere oterãre biro mujare jãa ca tiirique to ca niijata, ¿maja ca cõorijere jãa ca jãiro jãare maja ca tii nemoro to añutibogajati?

12 Aperã cãa, mujare cãja ca tii nemo ecojata, jãa pee doca cãja ametuenero maja ca tii nemoparã jãa nii.

To ca bii pacaro maja ca tii nemoparã jãa ca niirijere buaro jãa ñiti. To biro ñitirãra, Cristo yee añurije

† 9:9 Wecu paigu, ca nacãrije ca padegu. ‡ 9:9 Dt 25.4.

quetire jĩcã wãme uno peera ca bii camotaatipere biro ãrã, niipetirijepãrena jãa nũcãcã.

13 ¿Umãreco Pacũ yaa wiire ca pade niirã, § tii wii maquẽra baa, joe jũti añu mãenerica tuture ca ãa nunũjee pade niirã cãa, tiicojo nũcũ bũorã cãja ca jee earije waibũcũrã dírena baa, cãja ca tiirijere mũja majititi?

14 O biri wãmera dotiupi Wiogũ: “Añurije quetire ca wederã tee cãja ca wede niirije jũorira baa cati niirucuma,” ãiupi.

15 Yũ pea atere to biro ca tiipũ niicã pacagũ, jĩcã wãme uno peera mũjare yũ jãitiwũ. Ñũcã atera, teere mũjare jãigũ méé o biri wãme yũ ãi owa. Ate to biro yũ ca ãi bayi niirijere yeera ãicãmi, yũre cã ca ãiparo jũguero yũ bii yaicoarũgami.

16 Añurije quetire yũ ca wedejata, ñee peere ãigu cõro, “O biro ca biigu yũ nii,” yũ ãi majiti. Tea yũ ca wedepera niicãro bii, “¡Abé nija yũ niiquĩricũ añurije quetire yũ ca wedetijata!”

17 Yũ majuropeera tiirũgarique mena yũ ca tiijata, yũ yee ca niipere ca tiicojo ecorũra yũ niibocu. Dotiriquepãre yũ ca tiijata, “Tee mũ tiirucu,” Umãreco Pacũ yũre cã ca ãiriquepãre tiigu yũ tii.

18 ¿To docare dije to niiti, yũ ca wapa taarije? Añurije quetire wedegũ wapa manirora wede, mũjare ca tii nemo ecorũ yũ ca niirijere ca wapa manirijere biro ãa, yũ ca biirije nii.

19 Añuro niicã, jĩcũ uno peerena ca pade cotegũ niiti bii pacagũ, niipetirãre pade coteri majure biro

§ 9:13 Jerusalén macã wii Umãreco Pacũ yaa wiire ca pade niirã, paia judíos, Umãreco Pacũre tiicojo nũcũ bũorã, waibũcũrã cãja ca joe mãene dũarijere baama. Nm 18.8-24; Lv 6.16.

yɛ bii, paɛ jañuri Cristo yaarã cãja ca niiro tiirugɛ.

²⁰ Judíos mena niigɛ, cãjare biro yɛ bii, judíos Cristore cãja ca tɔo nɛnɛjeero tiirugɛ. Doti cūurique ca ĩrore biro ca tii nɛnɛjeerã mena niigɛ cãa, cãjare birora yɛ bii, yɛ majurope pea doti cūuriquere ca tii nɛnɛjeetigɛ nii pacagɛ, teere ca tii nɛnɛjeerãre Cristo peere cãja ca tɔo nɛnɛjeero tiirugɛ.

²¹ Ñucã doti cūuriquere ca cɔotirã menara, doti cūuriquere ca cɔotigure biro yɛ bii, Æmureco Pacɛ cã ca dotirijere cɔocã, Cristo cã ca dotirijere tii nɛnɛjeecã bii pacagɛ, doti cūurique ca cɔotirã Cristore cãja ca tɔo nɛnɛjeero tiirugɛ.

²² Ca tɔgoeña tutuatirã mena niigɛ cãjare biro yɛ bii, ca tɔgoeña tutuatirãre Cristore cãja ca tɔo nɛnɛjeero tiirugɛ. Niipetirã menapɛrena, niipetirijepɛrena cãjare biro yɛ bii, yɛ ca tii niirije mena ĩcãrã cãja ca ametɛaro yɛ tiibocu ĩigɛ.

²³ Ate niipetirijere añurije queti jɔori yɛ tii, tee añurije ca jee doorijere bɛa earugɛ.

²⁴ ¿Ũmaari maja, niipetirãpɛra wapa taarugarã ũmaa pacarã, ĩcã ca ũmaa ametɛa nɛcãgɛ wado cã ca wapa ñeerijere mɔja majititi? To biri wãmera mɔja cãa, wapa ñeerugarã, Æmureco Pacɛ cã ca boorore biro pee tii niĩna.

²⁵ Eperi maja niipetirãpɛra tee ca tii dotirore birora epe niima. Cãja, yoari méé ca yairijerena epe wapa taarugarã* to biro tiima. Mani pea to birora ca niicõa niipe peere wapa taarugarã mani tii.

²⁶ To biri yɛa, cã ca ũmaa yapano eapa tabe ca

* **9:25** Corona, laurel pũu mena tiirica beto, pejarica beto yoaro ca niitiri betore bɛarugarãra.

mani pacaro ca ũmaagure biro yu ũmaati. Ñucã ñeeja manirora ca ñoje amagure biro yu tiiti.

²⁷ Tiitigura yu upurirena ñañaro tii, yare ca tuo nunajeero tii, yu tii, aperãre añurije queti yu ca wedericaro jiro ca nii pacaro yu majuropeera teere ca tii nunajeetigure biro yu tuare ñigu.

10

Israelitas cãja ca biiquĩrique mena wede majorique

¹ Yu yaaraã, mani ñicũ jãa niiquĩcarã niipetirãpura bueri burua doca nii, niipetirã dia pairi yaare* tãa, cãja ca biiriquere maja ca acoboro yu booti.

² Cãja niipetirãpura bueripu, dia pairi yaapu uwo coe ecoupa, Moisés cã ca biirore biro nii earugarã.†

³ Niipetirãpura tee wado baarique yeri tutu-arique‡ ca niirijere baa,

⁴ Ñucã niipetirãpura tee wadorena yeri tutu-arique ca niirije, ãtãga cãja mena ca niirica maquẽ ocore jini, tiupa, tiiga ãtãga pea Cristora cã ca niirijere.

⁵ To ca bii pacaro, niipetirã jañuripurena cãja ca tii niirijere ña biijejatiupi Umareco Pacu. To biri cãja upuri niiquĩrique ca yucu maniri yeparapara cãa batecã yai waaupa.

⁶ Ate niipetirije biupa, ñañarije tiirique mani ca tiirugarijere cãjare biro tiiti, mani ca biipere manire bii majoro.

* **10:1** Mar Rojo (Jũari yaa). † **10:2** Ex 13.21-22; 14.19, 22-29.

‡ **10:3** Maná, israelitas're Umareco Pacu cã ca baarique tiicojorique. Ex 16.4, 35.

7 To biri jĭcārã cĭja mena macārã cĭja ca tiiricarore biro weericarãre ca ĩi nĭcũ bĭorã niiticãña. O biro ĩi owarique ca niirore biro: “Bojoca, baa, jini, tii ea nuu waa, jiro wĭmĭ nĭcã, Ũmureco Pacure ca majitirãre biro tiirica wãme cõro méérũ tii ĩjea nii niuipa.”§

8 Jĭcārã cĭja mena macārã tiirica wãme cõro méé, cĭja ca ñee epericarã catiricarore biro ca tiitiparã mani nii, tee jũori jĭcã rĭmurena veintitrés mil niirã peti bii yaiupa.*

9 Ñucã Wiogure, jĭcārã cĭja mena macārã cĭja ca ĩiquĩricarore biro, “Ñañari wãme mani ĩi ñaaco,” ca ĩitiparã mani nii. Tee jũori añaaare baca jĭa ecoupa.†

10 Jĭcārã cĭja mena macārã Ũmureco Pacure yairoacã cĭja ca wede pai cotericarore biro ĩiticãña. Tee jũori, Ũmureco Pacu puto macũ jĭari majure jĭa eco yaiupa.‡

11 Ate niipetirije cĭjare biiupa, ca bii majiorijere biro bii jũguero. Mani ati cuure ca niirãre ca wede majiopere birora owa tuurique nii eaupa.

12 To biri “Ca tũgoeña bayigũ yũ nii,” ca ĩi tũgoeñaña, “Ñañarijere yũ tiibocu,” ĩi, bojoca catiri niĩña.

13 Mũja, ca bii buiyeerije bojocare ca biitirije ĩnopara ñañaro mũja tamũo ñaati. Biigũpũa Ũmureco Pacu pea cũ ca ĩirore biro ca tiigũ niiri, mũja ca tũgoeña bayiro ametũeneropũ mũjare ca bii buiyeerije mũjare ca tamũoro tiitirucumi. Tiitigũra, ca bii buiyeerije mũjare ca bii earo, mũja ca bii ametũa bayipe cãare mũjare tiicojorucumi,

§ 10:7 Ex 32.6-8. * 10:8 Nm 25.1-18. † 10:9 Nm 21.5-6.

‡ 10:10 Nm 16.41-49.

maja ca tugoëña bayipere biro ñigu.

Weericarã boje r̄m̄uri, to biri Wioḡure tii n̄uc̄ã b̄uo baarique

14 To biri ȳm̄ yaarã ȳm̄ ca mairã, weericarãre ñi n̄uc̄ã b̄uoriquere to c̄õrora tii yerijãña.

15 Bojoca ca t̄uo maji waaricarãp̄ure ȳm̄ ñi. Ȳm̄ ca ñirijere maja majurope ña beje c̄õñaña.

16 Cristo manire c̄ã ca bii yai bojariquere tugoëñari, tii n̄uc̄ã b̄uorã ñje oco bapare jinirugarã j̄uḡure Ëm̄ureco Pac̄ure, “Añu majuropeecã,” ñiri jinirã, ¿Cristo manire c̄ã ca d̄íi bate yai waa bojariquerena tiirã méé mani tiiti? Pan'gare bato baarã, ¿Cristo c̄ã up̄m̄ mena manire c̄ã ca bii yai bojariquerena tiirã méé mani tiiti?

17 Pan'ga j̄icãgara nii, niipetirã mani ca baarica. To biri pām̄ nii pacarã, j̄icã up̄m̄ macãrãra mani nii. §

18 Israelitas c̄ãja ca tii niiriquere ñañaaqué: Waib̄uc̄urã d̄íi c̄ãja ca joe j̄uti añu m̄eneri tutu maquē waib̄uc̄urã d̄íire baarã, tii tutu maquērena baarã tiima.

19 Ate menare waib̄uc̄urã d̄íi, weericarãre tii n̄uc̄ã b̄uorã c̄ãja ca joe m̄enerije pee “Apeye ca tii n̄uc̄ã b̄uoya manirije amet̄enero ca nii majuropeerije nii,” ñucã “Weeric̄m̄ pee cãa, ca wapa cati jañuḡu nii biimi,” ñiruḡu méé ȳm̄ ñi.

20 Ëm̄ureco Pac̄ure ca majitirã, waib̄uc̄urã d̄íi mena joe j̄uti añu m̄ene niirã, wãt̄iare tii n̄uc̄ã b̄uorã tiima. “Ëm̄ureco Pac̄ure tii n̄uc̄ã b̄uorã méé tiima,” ñigu ȳm̄ ñi. Ȳm̄ pea wãt̄iare c̄ãja ca tii n̄uc̄ã

§ 10:17 “J̄icãra niimi mani ca tii n̄uc̄ã b̄uo niigu, to biri pām̄ nii pacarã, Cristo yaarã wado mani nii.”

buo niirijere, cãjare mũa ca baa bapa cuti niiro yu booti.

²¹ Wiogũ manire cũ ca bii yai bojariquere tũgoeña tii nũcũ buo niirã, uje oco bapare jini, ñucã wãtĩare tii nũcũ buorã cũa ca jiniri bapari peere jini, mũa tii majiti. Ñucã Wiogũre tii nũcũ buorã baarique peere baacã pacarã, wãtĩare cũa ca tii nũcũ buo baarije peere baa, mũa tii majiti.

²² ¿To docare Wiogũ cũ ca uwa jeoro mani tiirãti? ¿Cũ ametũenero ca tutuarã mani niiti?

Cristore ca tũo nũnũjeegũ cũ ca tii niirije

²³ Niipetirije yu ca tiipera nii. Biropũa niipetirijepũra añuti. Niipetirije yu ca tiipera nii. Biropũa niipetirijepũra añuro nii nũnũa waaricarõ tiiti.

²⁴ Jĩcũ uno peera, mũa majurope, añuro mũa ca niipe wadore amaaticãña. Aperã añuro cũa ca niipe peere amaña.

²⁵ Niipetirije waibũcũrã díi cũa ca noniri jawi maquẽre mũa ca tũgoeña niirijepũ ca biirije jũori, jãĩñatirãra baacãña.

²⁶ Ati yepa niipetiro, to biri, tii yepare ca niirije, niipetirijepũra Æmũreco Pacũ yee nii.*

²⁷ Jĩcũ Cristore ca tũo nũnũjeetigũ, “Baarã dooya,” mũjare cũ ca ñi jũoro mũa ca yũũjata, mũa ca tũgoeña niirijepũ ca biirije jũori jãĩñatirãra, mũjare cũ ca ecarije niipetirora baacãña.

²⁸ To biri jĩcũ, “Ate waibũcũ díi weericarãre tii nũcũ buorã cũa ca joe mũenejãrije nii,” mũjare cũ ca ñjyata, to biro ca ñiricũre tũo nũnũjee, ñucã mũa ca tũgoeña niirijepũ ca biirije jũori baaticãña.†

* **10:26** Sal 24.1. † **10:28** Ati yepa niipetiro, to biri tii yepare ca niirije niipetirijepũra Æmũreco Pacũ yee nii.

29 Maja ca tugoena niirijerena ñigu méé yu ñi. “Apĩ cã ca tugoena niirije peere maja ñaño,” ñigu yu ñi. ¿Ñee tiigu yu ca tii niirijere, aperã cãja ca tugoena niirijepure, “To biro tiimi,” cãja ca ñi ña bejero yu tiibogajati?

30 Baariquere, Umareco Pacure “Añu majuropecã,” yu ca ñi baarijere, ¿ñee tiigu Umareco Pacure “Añu majuropecã,” yu ca ñi baarije jurira cãja ca wede paio yu tiibogajati?

31 To biri baa, jini, ñucã apeye noo maja ca tiirijere tiirã niipetirijepurena Umareco Pacure tii nũcũ burique mena wado tiya.

32 Jĩcũ uno peerena, judíos're, judíos ca niitirãre, ñucã Umareco Pacu yaarãre, ñañarije cãja ca tiiro tiiticãña.

33 Yure biro tiya, niipetirijepurena niipetirãre cãja ca ña ñjea niirijere yu ca tiitore birora. Yu majuropeera añuro yu ca biiperena yu amaati, pañ yee maquẽ peere yu ama, cãja ca ametñapere biro ñigu.

11

1 Maja cãa, yu ca biitore biro bii nũñjeeya, yu cãa Cristore yu ca bii nũñjeerore birora.

Nea poo juu buerica tabere tii niirique

2 Majare yu ñjea nii peo, to birora yure tugoencã nii, majare yu ca bue majioriquere, majare yu ca wedericarore birora tii nũñjee, maja tii.

3 To biri Cristo, umare ca juo niigu nii, umã pea nomiare ca juo niirã nii, ñucã Umareco Pacu pea Cristore ca juo niigu nii, cãja ca bii niirijere maja ca majiro yu boo.

⁴ Niipetirã ʘmʘa juu bue, ca biipere wede jʘgue, ca tiirã cãja dʘpʘgare cãja ca bʘatojata, cãjare ca jʘo niigu cãja dʘpʘgare nʘcũ bʘotirã tiima.

⁵ Ñucã nomia cõrora juu bue, ca biipere wede jʘgue, tiirã, cãja dʘpʘgare bʘatotirãra ca tiirã, cãja manʘ jʘmʘare nʘcũ bʘotirã tiima. Cãja poare ca pede batecãricarãre biro biima.

⁶ Nomio, cõ dʘpʘgare cõ ca bʘatoticãjata, cõ poa cãare cõ taacãjato. Nomio, poa yoetirijeacã cʘo, poa pede batericagapʘ dʘpʘga cuti biirique ca boborije to ca niijata, cõ peo ditojato.

⁷ ʘmʘ pea cã dʘpʘgare ca bʘatotiʘ niimi. Mee cãa ʘmʘareco Pacʘ bauriquera nii, ñucã ʘmʘareco Pacʘ do biro ca tiiya manigu cã ca niirijere nii bau nii, ca biigu niimi. Nomio pea ʘmʘ cã ca niirijere ca nii bau niigo niimo.

⁸ ʘmʘa nomio macã tabere amiri, cã ca tiiricʘ mée niimi. Nomio pee ʘmʘ macã tabere amiri, cã ca quenorico niimo.

⁹ ʘmʘa, nomio yee jʘori mée jeeño ecoupi. Nomio pee ʘmʘ yee jʘori jeeño ecoupo.

¹⁰ Atere ñima ñigo, ñucã ʘmʘareco Pacʘ pʘto macãrãre ñima ñigo, nomio cõ dʘpʘga jotoare jʘti quejero ca peopo niimo cõre ca jʘo niigʘre ca bii cõõñari quejerore.

¹¹ To ca bii pacaro, Cristore tuo nʘnʘjeejata peera, ʘmʘ* jĩcãra bojoricaro nii, nomio cãa jĩcõra bojoricaro nii, bii majitima.

¹² Nomio, ʘmʘ upʘ macã tabe mena cã ca ti-iricarore birora, ʘmʘ cãa nomioʘre bañami; bii

* **11:11** ʘmʘ, nomio manirora nii, nomio pee cãa ʘmʘ manirora nii, bii majitima.

pacarã niipetirã Æmureco Pacu cã ca tii jeeñorã wado niima.

¹³ Maja majuropeera ãa beje cõõñaña, nomio cõ ðurugare peo ditotigora, Æmureco Pacure cõ ca juu buerije, ca añurijera to niiti.

¹⁴ Bii bojoca cuti niirique majuropeera, emu cã ca poa ñapõ cutijata ca boborije nii,† maja ca ãi majiro tii,

¹⁵ bii pacaro, ¿nomio peera paio cõ ca poa ùmarije ca añurije nii, maja ca ãi majiro to tiititi? Nomiora juti quejero unora poa yoerije cõre tiicojoui.

¹⁶ Jĩcã uno ate maquẽre buaro cã ca ãi uwa jeo wederugajata, jãa, Æmureco Pacu yaarã ape wãme jãa ca tii niitirijere ca majirun niimi.

Wiogure tii nũcã buo baariquere tii eperique

¹⁷ Ano majare un ca wede majio nunna waape peera majare un ujea nii peoti, maja ca nea poorucurijera, añuro nii nunna waaricaro unora buaro jañuro majare ñañocã.

¹⁸ Ca nii juori tabere, Cristore ca tuo nunujeerãre birora nea poorã, cãja majuropeera ameri dica watima ñiriquere un tuo. “Díamacũra biicu,” un ãi.

¹⁹ Yee méé un ãi, maja watoare ãa dica woori maja manicã biiticuma, Æmureco Pacu yaarã peti ca niirã cãja ca niirijere ca majirugarã.

²⁰ To biro maja ca bii niirije niima ãiro, maja ca nea poo baarije, Wiogu cã ca biiriquere maja ca tugoeña tii nũcã buo baarije méé nii.

† **11:14** Judíos cãja ca bii juo doorique peera poa ñapõ cutirique ca boborije niupa.

21 Baarica tabe ca earo, to cānacārãpura jĩcũ unno peerena yue nemoricaro maniro mũa baa jũgucã. Jĩcãrã aua menara nii cãja ca biicãro, aperã pea ca cũmurãpũ niicãma.

22 ¿To docare mũa, baa, jini, mũa ca tii niipa wiijeri mũa cnotiti? ¿Ñee tiirã Umureco Pacũ yaarãre nucũ bnoti, ca cnotirãre boboro cãja ca tamũoro tii, mũa tiiti? ¿Ñee mũjare yũ ñiguti? ¿Ate jũori mũjare yũ ujea nii peoguti? Yũ ñiti majuropeecãrucu.

Wiogũ cũ ca baa tũjarique

(Mt 26.26-29; Mc 14.22-25; Lc 22.14-20)

23 Wiogũ yeere yũ ñeewũ, mũa cãare yũ ca bue majoriquere: Wiogũ Jesús cũ ca wedejã cõa ecorica ñamire pan'ga‡ ami,

24 Umureco Pacũre “Añũ majuropeecã,” ñiri jiro tiigare pee bato, o biro ñiupi: “Atiga pan'ga yũ upũ nii. Mũa yee jũori yũ ca bii yai bojarije, yũ ca biiriquere tũgoeñarã atere tiia.”

25 Ñucã to biiri wãmera, baa yapanori jiro, jinirica bapare ami, o biro ñiupi: “Ati bapa wãma wãme yũ tiirucu,” cũ ca ñiriquere cũ ca ñiricarore birora yũ ca díi cõa yai waarije nii. Tii bapa maquẽre jinirã cõrora yũ ca biiriquere tũgoeñari tiia.

26 Atiga pan'gare baa, ati bapa maquẽre jini, mũa ca tiiri taberi cõrora Wiogũ cũ ca bii yairiquere mũa wede, cũ ca dooropũ mũa wede yerijãarucu.

27 To biri no ca boogũ, teere nucũ bnoti pacagũ pan'gare baa, Wiogũ yaa bapa maquẽre jini, ca

‡ **11:23** Pan wãabere mani ca tiitore biro, judíos, to cānacã ɣmũra cãja ca baarije niipura. Pascua boje ɣmũ peera, ca wauaro ca tiirijere jãa ayiatirãra pan quenori baapura.

tiigua, Wiog_u up_ure, cū díi menare ñañarije tiigu tiimi.

²⁸ Teere ñirã, cūja cōrora pan'gare baa, jinirica bapa maquēre jini, cūja ca tiiparo jūguero cūja majuropeera ca tūgoeña beje ñaaparã niima.

²⁹ Wiog_u up_uri ca biiriquere ña cōña maji petiti pacag_u, pan're baa, jinirica bapa maquēre jini, ca tiigua, cū majurope ñañaro cū ca biiperena baa, jini, tii bui catig_u tiimi.

³⁰ Tee j_uori, pa_u m_uja mena macārã diarique pairã, yeri tutuatirã niima. Ñucã pa_u bii yaiupa.

³¹ Mani majuropeera mani ca tūgoeña cōña majijata, Wiog_ure ñañaro mani tii ecotibocu.

³² Wiog_u ñañaro manire cū ca tiijata, cūja tūgoeña majijato ñigu, to biro manire tiimi, ati yepa macārã menara ñañaro mani ca tii yaio ecotipere biro ñigu.

³³ To biri y_u yaarã, baar_ugarã nea poorã ameri yueya.

³⁴ Jīcārã cūja ca queyajata, cūja yaa wiijerip_ura cūja baajato, m_uja ca nea poo baarijera ñañaro ca tii yaio ecomparã m_uja ca niiro ca tiirije to ca nii eatipere biro ñirã. Apeye peera m_ujare ñagu waag_up_u y_u wede quenorucu.

12

Añuri Yeri j_uori mani ca tii majipere cū ca tiicojorique

¹ Y_u yaarã, mani ca tii maji niipere Añuri Yeri manire cū ca tiicojorije maquēre añuro m_uja ca majiro y_u boo.

² Ména Jesucristore ca t_uo n_un_ujeetirã niirã, weericarã ca wedetirã peere m_uja ca tii nucū buo n_un_ujeerucuriquere m_uja maji.

³ To biri Ƨmureco Pacu yuu Añuri Yeri juori ca wedegua: “ ‘Buesu niimi Jesús,’ ñi majitimi. Ñucã jĩcũ uno peera Añuri Yeri juori méé ca wedegua: ‘Wiogu niimi Jesús,’ ñi majitimi,” mujare yu ñi wede majio.

⁴ Biropua, Jesucristo yaarãre bojorica wãmeri cãja ca tii maji niipe nii, Añuri Yeri pea jĩcũra niimi.

⁵ Bojorica wãmeri wado ameri tii nemo niirique nii, jĩcãri mena Jesucristore mani ca tii nucũ buo niipere biro ñigu. Niipetirijepurena Wiogu wadora dotimi.

⁶ Bojorica wãmeri wado tii niirique nii, to ca bii pacaro jĩcũra niimi Ƨmureco Pacu, niipetiropure niipetirije ca tii niigu.

⁷ To cãnacãrãpurena, Añuri Yeri cã ca niirijere jĩcã wãme to ca bii bau niiro tiimi, niipetirãpu añuro cãja ca niipere ñigu.

⁸ Jĩcãrãre Ƨmureco Pacu Añuri Yeri juori, majirique mena cãja ca wedepere tiicojomi. Aperãre, cã Añuri Yeri juorira, añuro tuo puorique mena cãja ca wede majipere tiicojomi.

⁹ Aperã, cã Añuri Yeri juorira, díamacũ tuo nucũ buoriquere tiicojo ecoma, aperã ñucã, cã Añuri Yeri juorira, diari majare cãja ca diarique ametuenerere tiicojo ecoma.

¹⁰ Aperã, ca ña ñaaña manirijere tii bau nii maji tutuariquere, aperã ca biipere wede jague majiriquere, aperã yeri tãgoeña niiriquere ña beje majiriquere,* aperã apeye wederiquere,† aperã apeye wederique ca ñirugarijere wede majio majiriquere, tiicojo ecoma.

* **12:10** 1Ti 4.1; 1Jn 4.1. † **12:10** Ca tuo ñaaña manirije wederique.

11 Ate niipetirijere jĩcũra, jĩcũ Añuri Yeri menara to cãnacãrãpũrena cũ ca boori wãmerire biro cũjare tiicojomi.

Jĩcã upũ macãrãra mani ca niirije

12 Ñucã ape wãme mũja ca jãĩñarique peera o biro mũjare yũ ñi: Upũ jĩcã upũra nii pacaro, paũ taberi nii. Cristore ca tũo nũnũjeerã mena cãare to birora bii.

13 Jĩcũ Añuri Yeri jũorira, mani uwo coe ecowũ, jĩcã upũra nii earũgarã, judĩos, judĩos ca niitirã, ca pade coterã, añuro ca niicãrã cãa, jĩcũ Añuri Yeri yeerena niipetirãpũra mani cũo eawũ.

14 Upũ, jĩcã tabe menara upũ niiti, paũ taberi mena upũ nii ea.

15 Dũro, amo méé niiri, “Upũ macã tabe méé yũ nii,” to ca ñijata, tee jũorira upũ macã tabe niiticoa biiticu.

16 Amopero, capega méé niiri, “Upũ macã tabe méé yũ nii,” to ca ñijata, tee jũorira upũ macã tabe niiticoa biiticu.

17 Upũ niipetiropũra capega to ca niicãjata, ¿do biro pee tii tũorique to niibojapari? Upũ niipetiropũra amopero wado to ca niicãjata, ¿do biro pee tii wĩni majirique to niibojapari?

18 Ëmũreco Pacũ, upũ macã taberire tee cõrorena tee ca niipa taberira tiĩupi.

19 Niipetirijepũra jĩcã tabera to ca niicãjata, ¿upũ pea noopũ to niibojapari?

20 Díamacũra paũ taberi nii, bii pacaro jĩcã upũra nii.

21 Capega, amore: “Mũre yũ booti,” ñucã dũpũga, dũporire: “Mũjare yũ booti,” ñi majiti.

22 O biro pee bii: Upu macã tabe ca tutuatiri tabe peerena buaro boorique nii.

23 Upu macã tabe ca maioti jañuri tabe peere añuropu ãa nuñujee mani juti jãña buato nii. Upu maquẽ ca bau niitirije peere añuropu mani tii padeocã,

24 bau niiro ca niirije peera to biirije tiirique ca booti pacaro. O birora tiiupi Umureco Pacu mani upu maquẽre ca maioti jañurije peere, añuro tii padeorique to nijato ñigu.

25 Upure dica watiricaró maniro niiri, ape taberire añuro jicãri cõro to ca ãa nuñujee niipere biro ñigu.

26 To biri jicã tabe upu macã tabe ñañoaro to ca tamuro, niipetirijepura ñañoaro tamocã. Nũcã jicã tabe añuro to ca tii ecojata, ape taberi cãa, tii tabe menara ujea nii.

27 Maja, Jesucristore ca tuo nuñujeerã cõ upure biro maja nii, maja ca niiro cõrora tii upu macã taberi ca niiro cõro, bojorica wãmeri wado ca tii niirije ca niimore birora maja bii.

28 Jesucristo yaarãre, Umureco Pacu pea ca nii jõri tabere, añurije quetire wederi maja, cãja jirore, ca biipere wede jũgueri maja, cãja jirore bue majiori maja, cãja jirore, ca ãa ñaaña manirije ca tii bau nii majirã, cãja jirore, ca diarique catirãre ca diarique ametene majirã, aperãre ca tii nemorã, ca jõo niirã, apeye wederiquere ca wede majiparãre cũjare cõuupi.

29 ¿Niipetirãpura añurije quetire wederi maja cãja niiti? ¿Niipetirãpura ca biipere wede jũgueri maja cãja niiti? ¿Niipetirãpura bue majiori maja cãja

niiti? ¿Niipetirãpura ca ãa ñaaña manirije tii bau niiriquere cãja tiiti?

³⁰ ¿Niipetirãpura diarique ametuene majiriquere cãja cãoti? ¿Niipetirãpura ape wãme wederiquere cãja wedeti? To docare ¿niipetirãpura apeye wederique ca ñirugarijere cãja wede majio majiti?

³¹ Maja pea tii majirique añurije ca niirije peere cãoruga niña.‡

Mairique

Mecãra añurije tii niirique petire mujare yu wede majiorucu.

13

¹ Bojoca yeere wedecã, Umureco Pacu puto macãrã yeere wedecã, tii pacagu yu ca maitijata, come pñi, ñucã come tiiri paa bujmo pato wãcõricarore biro yu bii.

² Ca biipere wede jague majiriquere cãocã, niipetirije ca majiña manimiriquere tuo puo peticã, niipetirije majirique cãocã, ñucã díamacu yu ca tuo nacu buorije macãnacu buorore aperoru ca wõe waaroru ca tiiro ca tiirije cãocã, yu ca bii pacaro, mairique pee yure to ca manicãjata, yu mani majuropeecã.

³ Yu ca cãorije niipetirore ca boo pacarãre bato peoticã, ñucã yu majuropeera yu upurire cãja ca joe cãaro tiicã pacagu yu ca maitijata, tee menare ñeacãpe yu buati.

⁴ Mairiquea tãgoeña bayi, ca bojoca añugu nii, biirique nii. Mairiquea ãa tutiti, yu majuropeera ca

‡ 12:31 Maja pea tii majirique añurijere ca cão earugarã niña.

nii majuropeegure biro tũgoeñati, “O biro ca biigũ yũ nii,” ïiti,

⁵ ñañari wãme bii tuti, jĩcũra boocã ca biiya manirije, õo ca biirijeacãrena ajia, yoaro ajia tũgoeñacõa nii, biiricarõ tiiti.

⁶ Mairiquea ñañaro tiicãrira Ƴjea niirique méé nii; díamacũ maquẽ peere Ƴjea niiricarõ tii.

⁷ Mairiquea niipetirijerũrena tũgoeña bayi, niipetirijerũrena tũo nũnũjee, niipetirijerũrena yue, niipetirijerũrena nũcã, bii.

⁸ Mairiquea jĩcãti Ƴno peera yai nũcãcoa, biitirucu. Ca biipere wede jũgue majiriquea peti nũcãcoa, apeye wederique peticoa, maji niirique yai nũcãcoa, biicãrucu.

⁹ Jĩcã wãmerira maji, jĩcã wãmerira ca biipere wede jũgue, mani bii.

¹⁰ To biri ca nii majuropeegũ cũ ca earora, jĩcã wãmeri maji niimirique yai nũcãcoarucu.

¹¹ Wimagũ niigũ wimagure biro wede, wimagure biro tũgoeña, wimagure biro tũgoeña beje, yũ biiwũ. Bũcũa maja nũcã waagũ, wimagũ yũ ca niirica wãmere yũ yerijãacãwũ.

¹² Mecũra ca niimore biro ïatirãra, eñoro añuro ca bauti jañuro ca ïarãre biro mani ïa, to ca bii pacaro jĩcã rũmũ bau niiro mani ïarucu. Mecũra jĩcã wãmeri yũ maji, to ca bii pacaro jĩcã rũmũ yũre cã ca ïarucuricarore biro cãre yũ ïarucu.

¹³ Mecũra ate itia wãme nii: Díamacũ tũo nũcũ bũorique, tũgoeña yue niirique, mairique, nii. Tee itia wãme menare ca nii majuropeeri wãme, mairique nii.

14

Apeye wederique

¹ Mairique peere tii n̄n̄ujee niiña. Ñucã Añuri Yeri j̄ori m̄ja ca tii majipe c̄ ca tiicojopere ama niiña, añuro petira ca biipere m̄ja ca wede j̄gue majipere.

² Apeye wederiquere ca wedeḡua, bojoca mena wedeḡu méé tiimi. Ɔm̄reco Pacu mena wedeḡu tiimi. J̄c̄ uno peera teere t̄o puotima. Añuri Yeri c̄ ca majioro macã, ca majiña manirijere wedemi.

³ Ca biipere wede j̄gueri maj̄u pea aperã peere añuro c̄ja ca nii n̄n̄ua waaro tii, c̄ja ca t̄goeña ɸjea niiro tii, c̄ja ca t̄goeña bayiro tii, tiiḡu wedemi.

⁴ Apeye wederiquere ca wedeḡua, c̄ majuropeera añuro c̄ ca nii n̄n̄ua waapere iiḡu tiimi. Ca biipere wede j̄gueri maj̄u pea, Jesucristo yaarã añuro c̄ja ca nii n̄n̄ua waaro tiiḡu tiimi.

⁵ Ȳu pea m̄ja niipetirãp̄ra apeye wederiquere m̄ja ca wedero ȳu boomi. Biiḡup̄ra, ca biipere ca wede j̄guerã m̄ja ca niirije peere b̄aro ȳu boo. Ca biipere wede j̄gueri maj̄u pee apeye wederique ca wedeḡu amet̄enero niimi, c̄, Jesucristo yaarã añuro c̄ja nii n̄n̄ua waajato iiḡu, tee ca iir̄garijere c̄ ca wede majiorije ca nii pacaro.

⁶ Ȳu yaarã, mec̄ra m̄jare iaḡu waari, j̄c̄ wãme ca bii ñ̄oriquere wede, majiriquere wede, ca biipere wede j̄gue, m̄jare bue majio, tiiricaro ɸnora apeye wederiquer̄u m̄jare ȳu ca wede ea-jata, ¿ñ̄ee pee m̄jare to tii nemobogajati?

⁷ Baja apeye ca catitirije, t̄roga, b̄ua p̄t̄e b̄aricarore c̄ja ca tii b̄j̄morije bojorica wãme to ca

bujucōa jāatijata, ¿do biro pee tiicāri, baja wāmere t̄o majirique to niibogajati?

⁸ Ñucā putirica w̄ure t̄o majirica wāme cāja ca puti bujotijata, ¿ñiru pee cū ca ameri j̄agu waapere cū queno yue majibogajati?

⁹ To birora bii m̄aja mena cāare, apeye wederique wederā, t̄o puoriquera m̄aja ca wedetijata, ¿do biro biicāri, m̄a ca ñirijere t̄o puorique to niibogajati? W̄inorena wederāre biro m̄aja ñirucu.

¹⁰ Ati yepar̄are pāu wederique nii, niipetirijep̄arena teere ca wederā t̄o majima.

¹¹ J̄icū ȳare cū ca wederijere ȳa ca t̄o majitijata, cū peera apero mac̄p̄a ȳa niicu. Ȳa pee cāare cū pee cāa to birora biicācumi.

¹² To biri m̄aja, mee yeri tutuariquer̄a tii maji niiriquere ca boo niirā niiri, Jesucristo yaarā añuro cāja ca nii n̄an̄a waaro ca tiirije pee docare amaña.

¹³ O biro ca biirije j̄ori, apeye wederique ca wedeḡa cū ca ñirijere cū ca wede majio majipere cū tiicojojato ñiḡa, Ũm̄ureco Pac̄are ca jāi juu buer̄a niimi.

¹⁴ Apeye wederique mena ȳa ca juu buejata, ȳa yerip̄a juu bueḡa ȳa tii, bii pacaḡa, ȳa ca t̄o majiborique pea manicā.

¹⁵ To docare, ¿do biro ȳa tiiguti? Ȳa ca yeri jāñarije menap̄a juu bue, ñucā t̄o maji niirique mena cāare juu bue, ȳa tiirucu. Ȳa ca yeri jāñarijep̄a mena baja, ñucā t̄o maji niirique mena cāare baja, ȳa tiirucu.

¹⁶ M̄a ca yeri jāñarijep̄a mena Ũm̄ureco Pac̄are m̄a ca baja peojata, ca bue majioña maniḡa pea

añu majuropeecã m̄ ca ïirijere, ¿do biro pee biicãri, “To biro to biijato,” m̄re cū ïi nemobogajati?

17 Biiḡp̄a, m̄ pea díamacūra “Añu majuropeecã,” ïiḡ m̄ tii, ca t̄orã peera ñee pee c̄jare biiticã.

18 Ƴm̄reco Pac̄re, “Añu majuropeecã” ȳ ïi, m̄ja niipetirã amet̄enero apeye wederiquere ca wedeḡ niiri.

19 Bii pacaḡ, Jesucristore ca t̄o n̄n̄jeerãre, jĩcã amo cõro niiri wãmerira ȳ wederuga, c̄ja ca t̄o majipere biro, aperã cãare wede majioricarore biro to biijato ïiḡ, apeye wederique mena peera p̄a amo cõro mil niiri wãmeri wederica tabe anoreña.

20 Ȳ yaarã, m̄ja ca t̄goeña niirijere wimarãre biro biiticãña. Ñañarije tiirique pee docare wimarãre biro niiña. T̄goeña niirique mena peera b̄c̄rã niiña.

21 Doti c̄uriquep̄ o biro ïi owarique nii:
 “Ca t̄o ñaaña manirije ca wederã mena, ape yepari macãrã menap̄, ati pooga macãrãre ȳ wederucu. To biirije ȳ ca ïicã pacaro, ȳre t̄o n̄n̄jeetirucuma, ’ ïimi Ƴp̄,” ïi.*

22 To biri apeye wederiquere wederiquea, Cristore ca t̄o n̄n̄jeetirãre ïiro bii, Cristore ca t̄o n̄n̄jeerã méere bii, ca biipere wede j̄gueriquea, Cristore ca t̄o n̄n̄jeetirã méere bii, Cristore ca t̄o n̄n̄jeerã peere bii cõõñaro bii.

23 Cristore ca t̄o n̄n̄jeerã neari, niipetirãp̄ra apeye wederiquere wede, m̄ja ca tii niiri tabere jĩcãrã t̄o puoti, t̄o n̄n̄jeeti, ca biirã jãa earã, ¿“Mecãra tiima,” m̄jare c̄ja ïitigajati?

* 14:21 Is 28.11-12.

²⁴ Niipetirã ca biipere mąja ca wede jęgue niiri tabere, jĩcũ tųo puoti, tųo nųnųjeeti, ca biigų jãa eagų, niipetirije mąja ca ĩirijere tųori, cũ ma-juropeera ñańagų cũ ca niirijere ĩa beje cđońa, tųgoeńa bojoca cati,

²⁵ cũ yeripų cũ ca biiriq̄ue cąti niirijere majirucumi. To biri Ɔmųreco Pacų cũ ca ĩa co-jorore muu bia ea nuu waari, o biro ĩi nųcũ bųorucumi: “Dĩamacũra Ɔmųreco Pacų mąja mena niimi,” ĩirucumi.

Juu buerica tabere ańuro tii nųnųa waariq̄ue

²⁶ Yų yaarã, ¿do biro mani ĩirãti? Nea poo juu buerã mąja ca niiro cđrora, jĩcũ baja, apĩ bue majio, apĩ ca bii ĩńoriquere wede, ñucã apĩ apeye wederiquere wede, apĩ tee ca ĩirųgarijere wede majio, ca tii niiparã mąja nii. Ate niipetirijere Jesucristo yaarã ańuro cųja ca nii nųnųa waapere ĩirã ca tiiparã mąja nii.

²⁷ Apeye wederiquere wederã, pųarã cđro, paų cųja ca ĩirųgajata, itiarã cđrora cųja wedejato, bųari jĩcũ jiro wado. Ɔucã jĩcũ teere cũ wede majiojato.

²⁸ Teere wede majiori majų uno cũ ca manijata, nea poorica tabepųre cũ wedeticąjato. Cũ ma-juropeera wede, Ɔmųreco Pacųre wede, cũ tiijato.

²⁹ Ɔucã to biiri wãmera, ca biipere wede jęgueri maja cųja ca niijata, pųarã, itiarã cđrora cųja wedejato. Aperã pea cųja ca ĩirijere ańuro mena cųja tųo cđońajato.

³⁰ Apĩ, to ca duwigųre, Ɔmųreco Pacų jĩcã wãme cųre cũ ca wede majiojata, ca wede niigų pea, cũ peere cũ wede dotijato.

31 O biro tiirã ca biipere wede jũgueri maja, jĩcũ jiro wado wede nũnũa waarã niipetirãpũra wederucuma, niipetirã tũo maji, ẽjea nii, cãja ca biipere biro ãirã.

32 Ca biipere wede jũgue majiriquea ca biipere wede jũgueri majũ cã ca ãa nũnũjeerije nii.

33 Ɛmũreco Pacũa, añuro niirique Ɛmũreco Pacũ niimi. No ca boorora tii maa wijio niirique Ɛmũreco Pacũ méé niimi.

Jesucristore ca tũo nũnũjeerã nearã bii niirucuricarore birora,

34 nomia, Jesucristore ca tũo nũnũjeerã cãja ca nea poori tabepũre ca wedetiparã niima. Cãjara wede dotiti, doti cũurique ca ãirore birora cõ tũo nũnũjeejato.

35 Jĩcã wãme ẽno cõ ca majirũgajata, wiipũ cõ manũre cõ jãĩñajato. Nea poo juu buerica tabere nomio cõ ca wedero añuti.

36 ¿To docare Ɛmũreco Pacũ wederiquea mũja jũori, to ame pea nũcãũpari, mũja wado mũja niiti, teere ca tũo jũoricarã?

37 Jĩcũ ca biipere wede jũgueri majũ, ñucã Añuri Yeri cã ca majiogũre biro tũgoeña ca biigũ, “Ate mũjare yũ ca owarijere Wiogũ cã ca dotirije nii,” ãi majiña.

38 Cũ ca ãa majitijata, Wiogũ cãa cãre ãa majitirucumi.

39 To biri yũ yaarã, ca biipere wede jũgue maji niirique peere boo tũgoeñaña. Apeye wederiquere cãja ca wedero camotaaticãña.

40 Biirãpũa, niipetirijepũrena, añuro mena, ca niirore biro tii nũnũa waarãja.

15

Cristo cã ca cati tuarique

¹ Yũ yaarã, mecũra añurije queti m̃jare yũ ca wederiquere m̃ja ca t̃o ññjeerique, tee j̃ori m̃ja ca t̃goeña bayi niirijere, m̃ja ca t̃goeñaro yũ tii majioruga.

² Ate añurije queti j̃orira m̃ja ametuarucu, m̃jare yũ ca wederiquere m̃ja ca tii ññjee nijata, to biro to ca biitijata, yee petira m̃ja t̃o ññjeecãbojacupa.

³ Ca nii j̃ori tabere, yũ majurope yũ ca t̃oriquerena m̃jare yũ wede majiowũ, Cristo mani ca ñañarije j̃ori, Æmureco Pacũ wederique ca ñirore birora cã ca bii yairiquere.

⁴ Æmureco Pacũ wederique ca ñirore birora, yaa cõa eco, itia r̃mũ jiro cati tua, cã ca biiriquere.

⁵ Pedrore baua ea, jiro p̃na amo peti, ðapore p̃naga penituario ca niirãre baua ea, cã ca biiriquere.

⁶ Jiro quinientos ametuenero ca niirã Cristore ca t̃o ññjeerãre baua eaupi. Cũre ca ñaricarã paũ jañurip̃ra catima, j̃icãrã cãja ca bii yaicoa pacaro.

⁷ Jiro Santiagore* baua ea, jiro jañuroacã cã buerã ca niiricarã niipetirãp̃re baua ea,

⁸ ca t̃jari tabe cãja niipetirã jirore, j̃icũ wimagũ bucuã yapanotigũra ca bauaricare biro ca biigũre yũ cãare baua eawi.

⁹ Yũa Cristo cã yee quetire cã ca wede doti corjicarã ðaroacã ca niigũ yũ nii. Petoacã unora, “Cristo yee quetire wederi majũ niimi,” ñiricu unõ

* 15:7 Jacobo.

mée yu nii. Ɖmureco Pacu yaarãre ñañoaro yu tiiruga nunujeewu.

¹⁰ Biigurua, Ɖmureco Pacu cã ca añuriye juori, yu ca biirijere yu bii. Yure cã ca ña mairiquea, watoa méé biirupa. Cãja niipetirã ametuenero yu padewu. Biigurua yu méé yu tiiwu, Ɖmureco Pacu pee cã ca añuriye mena yure tii nemowi.

¹¹ Yu, yu ca ñijata cãare, cãja, cãja ca ñijata cãare, atera nii jãa ca buerije, ñucã atera nii mɔja ca tuo nunujerique.

Ca bii yairicarã cãja ca cati tuarije

¹² “Cristo bii yaicoa pacagu, cati tuaupi,” ñi wedericarã nii pacarã, ¿ñee tiirã jicãrã mɔja mena macãrã “Ca bii yairicarã cati tuatima,” cãja ñiti?

¹³ Ca bii yairicarã cãja ca cati tuarije to ca manicãjata, to docare Cristo cãa cati tuatijacupi.

¹⁴ Cristo cã ca cati tuatijata, añuriye queti jãa ca wederije wapa mani, teere díamacũ mɔja ca tuo nucũ buorije cãa wapa mani, biicu.

¹⁵ Ate to birora to ca biijata, Ɖmureco Pacu yaarã ñi dito yujuri maja jãa niibocu, ca biitiriquerena, “Ɖmureco Pacu Cristore cã ca cati tuaro tiupi,” jãa ca ñi wedejata, yee mééra ca bii yairicarã cãja ca cati tuatijata.

¹⁶ Ca bii yairicarã cãja ca cati tuatijata, to docare Cristo cãa cati tuatijacupi.

¹⁷ Cristo cã ca cati tuatijata, díamacũ mɔja ca tuo nucũ buorije cãa wapa mani; ména, ñañarije mɔja ca tii niirucuriquera mɔja tiicã niicu.

¹⁸ To biro to ca biijata, Cristore ca tuo nunujeerã ca bii yairicarã cãa, to biro bii yaicã yerijãa waarãra biicãjacupa.

19 Cristo j̄ori, mani ca yue niirije mani ca cati niiri r̄m̄ri wadore, ca añurije to ca niijata, niipetirã amet̄enero añurije ca b̄ua eatiparã peti mani niibocu.

20 Díamac̄ura Cristoa, ca bii yaicoaric̄ura cati tuaupi, ca bii yairicarãre cati tua j̄gueḡu.

21 Bii yairique j̄cã j̄orira ca bii earicarore birora, ca bii yairicarã c̄ja ca cati tuape cãa, j̄cã j̄orira nii eaupa.

22 To biri Adán j̄ori niipetirã c̄ja ca bii yairucurore birora, ñucã Cristo j̄ori niipetirã catirucuma.

23 B̄ari, to cãnacãrãp̄ura ca niimore biro: Mee Cristo cati tua j̄gueupi; jiro Cristo cã ca dooro cã yaarã ca niirã cati tuarucuma.

24 Cristo, Æm̄reco Pac̄ure ca junarã niipetirãre cõa peoti, cã Pac̄u Æm̄reco Pac̄ure cã ca doti niirijere tuene, cã ca tiiro jiro docare tee peti ñucã waarucu.

25 Niipetirã cã waparã c̄ja ca doca c̄muror̄u Cristo cã ca doti niipera niirucu.

26 Cã waparãre cã ca bii amet̄ene ñucãro, bojoca c̄ja ca bii yairije manirucu.

27 Æm̄reco Pac̄u, niipetirije c̄ure ca ȳuñ ñ̄ñ̄jeero tiip̄i. Vīior̄ua, “Niipetirijep̄ura c̄ure ȳuñ ñ̄ñ̄jeeupa” ñiro, Æm̄reco Pac̄u, niipetirije Cristore ca ȳuñ ñ̄ñ̄jeero ca tiiric̄u menarena ñiro mée ñi.

28 Niipetirije Cristo wadore ca ȳuñ ñ̄ñ̄jee ea petiro, cã majuropeera,† niipetirije c̄ure ca ȳuñ ñ̄ñ̄jeero ca tiiric̄u Æm̄reco Pac̄ure ȳuñ ñ̄ñ̄jee earucumi, Æm̄reco Pac̄u niipetirijere niipetior̄u cã ca doti niipere biro ñiḡu.

† 15:28 Hijo de Dios.

²⁹ Ca bii yairicarã cãja ca cati tuarije to ca mani pacaro, ¿ñee peere ïrã, ca bii yairicarã j̄ori, cãja uwo coeti? ¿Ñee tiirã ca bii yairicarã j̄ori cãja uwo coeti?

³⁰ ¿Ñee tiirã jãa pea to cãnacã tiira ca uwiorije watoa jãa niiti?

³¹ Ȳu yaarã, to cãnacã r̄m̄ura ca bii yaip̄ura ȳu niicã, díamac̄ura mani Wioḡu Cristo Jesús j̄ori m̄uja ca bii niirije j̄ori, “O biro ca biiḡu ȳu nii,” ȳu ca ïi bayi niirore birora.

³² ¿Ñee ȳu b̄ua boojapari Éfesop̄ure bojoca bii niirique j̄orira bojoca ca uwiorã‡ mena ȳu ca ameri quëejata? Díamac̄ura ca bii yairicarã cãja ca cati tuatijata, “Baa, jini, mani tiico. Boerora mani bii yaicoarucu,” ca ïrã, yee mééra ïibocuma.§

³³ ïi dito ecoticãña. Ñañarãre bapa cutijata, añuro bojoca cuti niiriquere tii yaio n̄cõcãma.

³⁴ Añuro niirique cuti niirique peere tii niiña, ñañarijere to cõrora tii yerijãña, ména m̄uja mena macãrã j̄cãrã Ëmareco Pacure ca majitirã niicãma. Cãja bobojato ïiḡu m̄ujare ȳu ïi atera.

Ca cati tuarica up̄u

³⁵ J̄icũ o biro ïi jãñabocumi: Ca bii yairicarã, ¿do biro bii, cãja cati tuarãti? ¿Do biri up̄u mena cãja cati tuarãti?

³⁶ ¡Do biirije peti jãñña mecãrique to niicãti! Ote ape, oterique ca quejeri to ca boa weotijata, wiiti.

³⁷ Oterã, jiro ca wii m̄ua waapaḡu peere otetima. Ca apega, trigo apega, apeye ote dica ape uno peere otema.

‡ 15:32 Fieras. § 15:32 Is 22.13.

³⁸ Ɖm̄areco Pac̄u pee cã ca boori up̄are biro ca ni-iro tiimi. Ote ape wãme cõrorena tee ca niiriquera ca b̄nc̄aro tiimi.

³⁹ Niipetirije up̄arip̄ara j̄icã up̄are biirijera niiti. Bojoca up̄ari, waib̄nc̄arã up̄ari, minia up̄ari, wai up̄ari nii, bii.

⁴⁰ Teere birora Ɖm̄areco macã up̄ari, ati yepa macã up̄ari nii, bii. Ɖm̄areco tutip̄a macãrã up̄ari baurique ĩarique añurije cãa j̄icã wãme nii, ati yepa macãrã up̄ari cãa ape wãme nii, bii.

⁴¹ Ɖm̄areco macũ muipũ cũ ca boerije j̄icã wãme nii, ñami macũ cũ ca boerije cãa ape wãme nii, ñocõa cãa bojorica wãme boema. Ñucã ñocõa cãa j̄icã peere birora boetima.

⁴² To biirijera bii, ca bii yairicarã cãja ca cati tuape cãa. Yaa cõariquea ca boarije nii. Ca cati tuarije pea ca boarije méé nii.

⁴³ Yaa cõariquea, ca bii baterije nii, ca cati tuarije pea añurije nii. Yaa cõariquea ca tutuatirije nii, ca cati tuarije pea, ca tutuarije nii.

⁴⁴ Ca bau niiri up̄are yaa cõa, yeri cati niirica up̄a pee cati tua, bii. Ca bau niiri up̄a nii, yeri cati niirica up̄a nii, bii.

⁴⁵ O biro ĩi Ɖm̄areco Pac̄u wederique: “Bojoc̄u ca nii j̄uoric̄u Adán ca catiḡu nii eaupi.”* Ca t̄jaḡu Adán pea† yeri catirique ca tiicojoḡu nii eaupi.

⁴⁶ Yeri cati niirique méé doo j̄uoupa. Ca bii yaipe pee doo j̄uoupa. Yeri cati niirique pea j̄irop̄u nii eaupa.

⁴⁷ Bojoc̄u ca nii j̄uoric̄ua jita mena tiiric̄u niupi. J̄iro macã bojoc̄u pea Ɖm̄areco tutip̄a macã niupi.

* 15:45 Gn 2.7. † 15:45 Jesucristo.

48 Ati yepa maquẽ upuri, jita mena cã ca quenoricure birora nii. Umureco tutipũ maquẽ pea, umureco tutipũ macũ upurire birora nii.

49 Jita mena quenoricũ bauriquere biro mani ca baurore birora, umureco tutipũ macũ baurique cãare cũre biirã mani baurucu.

50 O biro ñigũ yũ ñi, yũ yaarã: Ca bii yaipa upura, Umureco Pacũ cã ca doti niiri tabepure ea waa majiti. Mani upuri yoaro ca cati niitirijea, to birora caticõa niiriquere cno ea majiti.

51 Añuro tũoya, ca majiña maniriquere mujare yũ ca wedepere. Niipetirãpura mani bii yaitirucu. Bũari, niipetirãpura mani upuri wajoacoarucu,

52 jĩcã nimaro capega bibita ña pãaricarore biro, putirica wũũ puti tũjarica tabera. Putirica wũũ bũjarucu, ca bii yairicarã pea pũati cãja ca bii yaitipa upũ mena cati tuarucuma. Mani pea, mani upuri wajoacoarucu.

53 Mani upuri ca boa yaicoarijera, to birora ca caticõa niipa upuri pee juti weti waarucu. Ca bii yairi upurira, ca bii yaitipa upuri pee juti wetirucu.

54 Mani upuri ca boa yaicoarijera, to birora caticõa niipa upuri pee juti weti ea, ca bii yairi upurira, ca bii yaitipa upuri pee juti weti ea ca biiro, o biro ñi owarique ca ñirote biro bii earucu. Cristo cã ca bii ametũa nũcãrije jũori, bii yairique tii yaio eco.‡

55 Bii yairique, ¿noorpũ to niiti mũ ca bii ametũa nũcãrucurique? Bii yairique ¿noorpũ to niiti, puniro tũgoeñaricarõ mũ ca tii tutua niirucurique?§

‡ 15:54 Is 25.8. § 15:55 Os 13.14.

⁵⁶ Bii yairicaró manire ca tiirijea Ƨmureco Pacu cã ca boorore biro mani ca tiitirije j̄mori bii. Doti cūurique ca ĩrore biro tii n̄n̄jeetima ĩrã, ñañarije ca tiirã mani nii.

⁵⁷ To ca bii pacaro, añu majuropeecã Ƨmureco Pacu mani Wiogu Jesucristo j̄mori bii ametua n̄cãriquere manire cã ca tiicojorije.

⁵⁸ Yu yaarã, ate j̄mori t̄goeña bayi, yerijãaricaro maniro to birora b̄aro jañuri Wiogu yeere pade n̄n̄na waarãja, Wiogu mena j̄cãri m̄ja ca pade niirijere watoa maquẽ méé ca niirijere ĩa majiri.

16

Ƨmureco Pacu yaarãre tii nemorã neorique

¹ Jesucristore ca t̄o n̄n̄jeerãre tii nemorã neorique maquẽre,* Galacia yepa macãrã Jesucristore ca t̄o n̄n̄jeerãre yu ca wede majioricarore birora tii n̄n̄jeeya.

² Yerijãarica r̄m̄ari cõrora m̄ja ca niiro cõro m̄ja ca wapa taaarijere ĩa cõoña, jee dica woo queno cūu, ca tiiparã m̄ja nii, yu ca waari tabep̄re m̄ja ca neo mani waatipere biro ĩrã.

³ Yu eagr̄p̄, queti owa tiicãri, m̄ja ca neorique, m̄ja ca bejericarã mena Jerusalén'p̄ cãjare yu tiicojo cojorucu, teere cãja jee waajato ĩgu.

⁴ Yu cãa, yu ca waape to ca niijata, j̄cãri cõro jãa waarucu.

Pablo cã ca waape

* **16:1** Cristo yaarãre tii nemorã wapa tiirica tiiri neorique maquẽ.

5 Waa nunnua waagu, Macedonia yepare yu ametua waarucu. Macedoniare ametua waagu, Corintopure yu ea waarucu.

6 Yu ca biiyata, mija mena yoa jañuro yu nicābocu; ñucā ape tabera pue bucure toora yu ametuenebocu, noo yu ca waari tabe yu ca waape maquēre yure mija ca tii nemopere biro ñigu.

7 Mecūra mijare ña ametuarique wado yu biirugati, biitigura Wiogu cū ca boojata, jīcā cuu mija mena yu niiruga.

8 Biigurua, Pentecostés boje rumu ca earopu, Éfeso macārã yu niicārucu.

9 Wiogu yee paderiquere yu ca padepe añuro yure bii ea, pañ yure ca ña tutirã cāja ca nii pacaro.

10 Timoteo cū ca earo, mija mena añuro cū ca niiro cūre tiya, cūa yure birora Wiogu yeere ca padegu niimi.

11 To biri mija mena macārã jīcū ñno peera cūre cāja junaticājato. Añuro cū ca waa nunnua waapere biro ñirã, cūre tii nemoña, yure cū ca ñagu ea doo majipere biro ñirã. Aperã Jesucristore ca tuo nunnjeerã mena cūre yuegu yu tii.

12 Mani yee wedegu Apolos're, mani yee wederã mena waari, "Cūjare ñagmja," yu ñimiwu. Mecūra waarugati majuropeecāmi. Biigurua cū ca waarugari tabe ca earo waarucumi.

Añu doti yapanorique

13 Bojoca catiri niña. Díamacū tuo nucū buriquere to birora biicōa niña. Buaro tugoeña bayi, ca tutuarã nii, biiya.

14 Mija ca tii niirijere mairique mena wado tiya.

15 Y_u yaarã, m_uja maji, Acaya macãrã Estéfanas yaarã añurije quetire ca t_uo n_un_ujeerã j_uoricarã Ëmãreco Pac_u yaarãre ca tii nemo niirã cãja ca niirijere.

16 To biri cãjare biro ca biirã, niipetirã ca tii nemorã, jãare birora pade bayi, ca tiirãre m_uja ca y_uu n_un_ujeero y_u boo.

17 Estéfanas, Fortunato, Acaico y_u p_uto cãja ca earo, y_u ñjea nii. Cãja, m_uja ca maniri tabere y_ure nii nemowa.

18 Y_u ca yeri t_ugoeña bayiro y_ure tiiwa. M_uja cãare to birora tiima. Cãjare biro ca biirãre añuro ca tiipe nii.

19 Asia yepa macãrã, Jesucristore ca t_uo n_un_ujeerã m_ujare añu doti cojoma. Aquila, Priscila,† to biri cãja yaa wii ca nea poorucurã cãa, Wiog_u Jesús wãme mena b_uaro m_ujare añu doti cojoma.

20 Jesucristore ca t_uo n_un_ujeerã, mani yaarã niipetirã, m_ujare añu doti cojoma. M_uja ca ni-iro cõrora añuro ameri mairique mena ameri añu dotiya.

21 Y_u Pablo majuropeera, ate añu doti cojori-quere y_u amo mena y_u owa.

22 Jicũ ñno Wiog_ure cũ ca maitijata, ñañaro ca tii ecor_u cã niijato. Wiog_u dooya.‡

23 Wiog_u Jesús yee añurije m_uja mena to niijato.

24 M_uja niipetirãre, Cristo Jesús mena b_uaro m_ujare y_u mai.

To biro to biijato.

† 16:19 Griego wederique mena peera Prisca. ‡ 16:22 Maran ata: “Wiog_u doomi.” Ti wamerena ñucã arameo wederique mena peera Marana ta: “Wiog_u dooya,” ñiupa.

Pablo

Umareco pacu wederique
The New Testament in the Waimaha language of
Columbia
El Nuevo Testamento en el idioma Waimaha de
Colombia

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Waimaja (Waimaha)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Waimaha

Brazil

[bao]

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Waimaha

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2023-04-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

b27487a1-9972-5a73-bd06-ca59527b1979